Gemeenschappelijke regeling

waddenfonds

Jaarstukken 2025

“Naar de horizon en verder...”

Programmaverantwoording 2025 (Jaarverslag)

Om een beeld te schetsen van 2025, presenteert het Waddenfonds met gepaste trots het jaarverslag, *"Naar de horizon en verder..."*. Het afgelopen jaar zijn wederom bijzondere projecten van de grond gekomen en succesvol afgerond. Samen zorgen ze voor een duurzame toekomst van het Waddengebied, zowel op ecologisch als economisch vlak.

PROGRAMMAVERANTWOORDING 2025 (JAARVERSLAG) 2

Voorwoord **4**

De Waddenfondsorganisatie **5**

Onze opdracht: ecologie en economie in balans **10**

Voorstel wijzigen Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds **13**

Dit was 2025 in een vogelvlucht **15**

Jongereninzet 2025 Waddenfonds **19**

Jaarcijfers **20**

Uitgelichte projecten **21**

Beheer en Controle **27**

Proefevaluatie Monitoring en Evaluatie en conclusies **30**

Subsidieplafonds 2025 ..... **31**

Subsidieaanvragen **32**

Verleende subsidies in 2025 ..... **33**

De governance in het Waddengebied **37**

Ontwikkelingen in het Waddengebied in 2025 ..... **38**

1 PARAGRAFEN (JAARREKENING 2025) 41

Paragraaf 1 Bedrijfsvoeringskosten **41**

Paragraaf 2 Financiering **43**

Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing **44**

Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen **46**

Paragraaf 5 Grondbeleid **46**

Paragraaf 6 Lokale Heffingen **46**

Paragraaf 7 Verbonden partijen **46**

2. JAARREKENING 47

2.1 Balans per 31 december 2025 47

2.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2025 48

2.3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 48

2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2025 50

2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten over 2025 54

Publicatie wet normering topinkomens 57

3. OVERIGE GEGEVENS 58

3.1 Resultaatbestemming 58

4. MODELVERANTWOORDING RECHTMATIGHEID 59

BIJLAGE 1: VERLEENDE SUBSIDIES 60

BIJLAGE 2: MAJEUR VERLEENDE SUBSIDIES TOTALE LOOPTIJD 70

Voorwoord

Met genoegen presenteer ik u het jaarverslag van het Waddenfonds over 2025. Dit verslag biedt inzicht in de activiteiten, resultaten en ontwikkelingen van het afgelopen jaar.

Het Waddenfonds vervult een belangrijke rol in het versterken van de ecologische, economische en sociale kwaliteit van het Waddengebied.

Het afgelopen jaar hebben wij ons intensief ingezet om de basis van ons fonds te verstevigen. Door verlenging van de gemeenschappelijke regeling Waddenfonds met twee jaar voor te leggen aan de drie Waddenprovincies, kunnen wij onze inzet voor het Waddengebied nog langer voortzetten. Daarmee borgen wij niet alleen de continuïteit van het Waddenfonds, maar ook het vertrouwen dat wij samen verder bouwen aan een duurzame toekomst voor het Waddengebied.

Naast deze bestuurlijke borging hebben wij aan zesentwintig projecten subsidies mogen verlenen die bijdragen aan natuurherstel, duurzame energie en economische vitaliteit. Het Waddenfonds vervulde daarbij een verbindende rol: als katalysator voor ideeën, als partner in ontwikkeling en als investeerder in duurzame vooruitgang.

Met subsidie voor kleinschalige lokale initiatieven werd de sociale samenhang versterkt. Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties brachten vernieuwende ideeën tot leven die de leefbaarheid in dorpen en kernen vergroten. Deze projecten laten zien hoe lokale betrokkenheid en creativiteit direct bijdragen aan een sterke sociale structuur.

Tegelijkertijd werd er stevig geïnvesteerd in het Waddengebied. Dit door middelgrote en majeure projecten mogelijk te maken die zich richten op natuurherstel, duurzame energie en een robuuste, toekomstbestendige economie.

Met trots kijken we terug op een jaar waarin visie en daadkracht samenkwamen. De resultaten van 2025 vormen een stevige basis voor de jaren die komen, waarin het Waddenfonds zich blijft inzetten voor een gebied dat leeft, beweegt en inspireert.

Matthijs de Vries
Voorzitter Waddenfonds

De Waddenfondsorganisatie

Algemeen en dagelijks bestuur

Het Waddenfonds is een Gemeenschappelijke Regeling van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen en wordt bestuurd door het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit negen leden, drie per provincie. Eind november is er een vacature ontstaan, deze is per half januari 2026 opgevuld. Drie leden uit het algemeen bestuur vormen ook het dagelijks bestuur. Dat zijn in de praktijk de drie gedeputeerden, die in hun eigen provincie het Waddenfonds in portefeuille hebben. Het dagelijks bestuur kent subsidies toe en stuurt de uitvoeringsorganisatie van het fonds aan.

M.A.C. (Matthijs) de Vries

lid algemeen en dagelijks bestuur (voorzitter), gedeputeerde provincie Fryslân

L. (Leo) Wenneger

lid algemeen en dagelijks bestuur, gedeputeerde provincie Groningen

A. (Anouk) Gielen

lid algemeen en dagelijks bestuur, gedeputeerde provincie Noord-Holland

drs N.A.L. (Nick) Roosendaal

lid algemeen bestuur, statenlid provincie Noord-Holland

R. (Ruchama) Bwefar

lid algemeen bestuur, statenlid provincie Noord-Holland

S. (Susan) Top

lid algemeen bestuur, gedeputeerde provincie Groningen

E. (Eke) Folkerts

lid algemeen bestuur, gedeputeerde provincie Fryslân

R.F. (Friso) Douwstra

lid algemeen bestuur, gedeputeerde provincie Fryslân

Uitvoeringsorganisatie

Om het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van het Waddenfonds te ondersteunen, is sinds 2012 een kleine uitvoeringsorganisatie actief. Die bestaat uit een secretaris-directeur, een plaatsvervangend directeur, controller, programmaregisseurs en medewerkers die ondersteuning bieden.

Geert Boesjes

Martine Kriesels

Ciska Hiemstra - Bolman

Jelske Leemeijer

Geiske Zijlstra

Hanneke Hoekstra

De programmaregisseurs:

Sarah Verroen

Celine Bloem

Rick Hoeksema

Allard Steenstra

Jarno van den Bos

Ypie Boersma

De subsidiespecialisten van het Waddenfonds worden ingehuurd bij de afdeling subsidies van de provincie Fryslân. Onder Beheer en Controle is daar meer over te lezen. Voor alle andere ondersteunende diensten is een dienstverleningsovereenkomst met de provincie Fryslân afgesloten. Dit zijn de medewerkers bij de beheerorganisatie van het Waddenfonds:

Gerda Roelofsen

Jeroen van Dongen

Dirk van der Meij

Ingrid Postma

Renze Schootstra

Peter Postma-de Boer

Wilte de Haan

Yen Tran

Sabine van der Heijden

Jennieke Algra-Stoelwinder

Arend Smits

Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds

Het Waddenfonds heeft een onafhankelijke kwaliteitscommissie, die op verzoek van de Tweede Kamer is ingesteld. De kwaliteitscommissie houdt toezicht op de onafhankelijke deskundigheid en de kwaliteit van het Waddenfonds. De commissie geeft zowel gevraagd als ongevraagd advies aan het dagelijks en algemeen bestuur. Een belangrijke rol voor de kwaliteitscommissie is weggelegd bij de vaststelling van het meerjarige uitvoeringskader en -programma en bij de vaststelling en evaluatie van het jaarprogramma van het Waddenfonds. De commissie geeft in dat kader adviezen aan het dagelijks en het algemeen bestuur.

De commissie bestaat uit vijf deskundigen op het terrein van economie, ecologie, energie, toerisme, landschap en cultuurhistorie, bestuurlijke en bedrijfsmatige processen en controlling & accountancy.

Afgelopen jaar heeft Kees Lankester na 12 jaar afscheid genomen als lid van de kwaliteitscommissie en zijn stokje overgedragen aan Herman Kasper Gillissen.

Begin november 2025 bereikte ons het droevige bericht dat na een kort ziekbed Roelof Balk is overleden. Hij is vanaf 2022 lid geweest van de commissie en zijn inbreng werd zeer gewaardeerd. Door zijn overlijden is er een vacature ontstaan, op dit moment worden er gesprekken gevoerd met een beoogd nieuw lid.

F.C. (Francine) Giskes

M. (Mariëtte) Pennarts-Pouw

H.K. (Herman Kasper) Gilissen

M. (Marjolein) Quené

Adviescommissie rechtsbescherming Waddenfonds

Voor de advisering over de behandeling van bezwaarschriften en klachten heeft het algemeen bestuur de onafhankelijke adviescommissie rechtsbescherming Waddenfonds ingesteld. De voorzitter en leden maken geen deel uit van of zijn niet werkzaam bij een bestuursorgaan van het openbaar lichaam Waddenfonds.

Algemene verordening gegevensbescherming

Het Waddenfonds verwerkt persoonsgegevens. Die gegevens zijn vooral nodig om publieke taken uit te kunnen voeren. Vanzelfsprekend wordt hier uiterst zorgvuldig mee omgegaan. Het dagelijks bestuur heeft een functionaris gegevensbescherming aangesteld, die toezicht houdt op de verwerking. Ook houdt het Waddenfonds een Register van verwerkingsactiviteiten bij. In de Privacyverklaring, die is te raadplegen op de website, is omschreven hoe het Waddenfonds omgaat met de verwerking van persoonsgegevens.

Onze opdracht: ecologie en economie in balans

Het Waddenfonds is in 2006 door het Rijk opgericht voor de financiering van extra investeringen in het Waddengebied, gericht op bescherming van de natuur, het behoud van het unieke open landschap en een duurzame economische ontwikkeling van het gebied. En is sinds 2012 een Gemeenschappelijke Regeling van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen. Dit is vastgelegd in het bestuursakkoord decentralisatie Waddenfonds. De Tweede Kamer heeft het Waddenfonds bij de oprichting een duidelijke opdracht meegegeven: aan het einde van de periode van het fonds moet er evenveel geld in duurzame economie als in natuurprojecten zijn geïnvesteerd.

Projecten van ondernemers, verenigingen, stichtingen en overheidsorganisaties kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage van het Waddenfonds. Aanvragers hebben de keuze uit drie subsidiestromen. Het Waddenfonds steunt op die manier kleine initiatieven met een korte doorlooptijd, maar ook grote projecten waar soms meerdere jaren aan gewerkt wordt.

Hieronder ziet u de verdeling Ecologie en Economie over de volledige looptijd van het Waddenfonds, op basis van verleningen/reserveringen en vaststellingen.

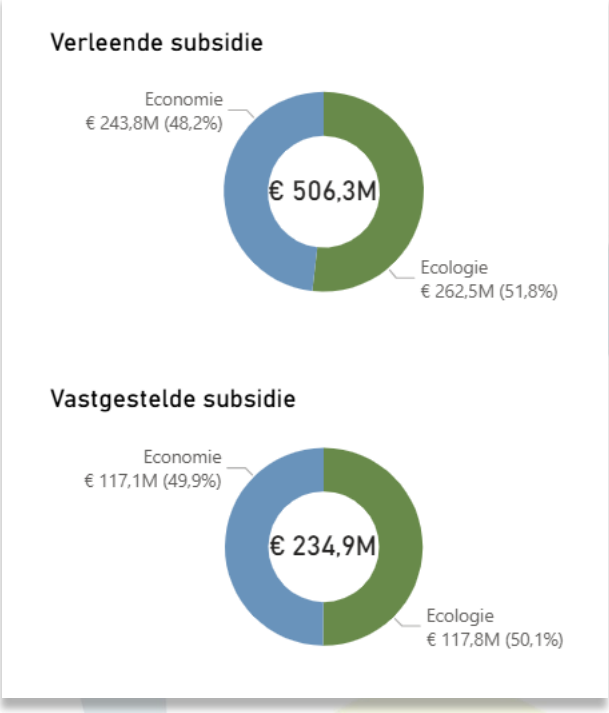

De verdeling volgt uit hoe en in welke mate een project bijdraagt aan de thema's en hoofddoelen van het Waddenfonds. Dit is maatwerk en wordt per project beoordeeld. De werkwijze is daarbij als volgt: na het indienen van een aanvraag vindt bij de beoordeling van de aanvraag een toetsing plaats of, hoe en in welke mate wordt bijgedragen aan een of meerdere hoofddoelen. Na een positief besluit vindt dan op basis hiervan de toerekening plaats. De beheerorganisatie legt de bijdrage aan de doelen en thema's vast in de administratie.

In de gemeenschappelijke regeling Waddenfonds zijn de vier hoofddoelen opgenomen. Ieder project dat subsidie krijgt, draagt bij aan minstens één van deze doelen en brengt een ander nooit in gevaar.

A. Vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied.
B. Verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee.
C. Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied, gericht op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de daaraan direct aangrenzende gebieden.
D. Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding voor het Waddengebied.

Drie subsidiestromen

1. **Het Budget Lokale Innovaties** (BLI) is een laagdrempelige regeling gericht op initiatieven uit lokale gemeenschappen die aansluiten op bestaande programma's voor leefbaarheids- en plattelandsontwikkeling. Kleinschalige en vernieuwende initiatieven die bijdragen aan de vitaliteit en de duurzaamheid van lokale gemeenschappen kunnen zo mogelijk gemaakt worden en geven daarmee invulling aan Hoofdoel C. Per project kan maximaal € 50.000,- subsidie worden aangevraagd.
2. **Thematische openstelling** voor activiteiten die draaien om een van de acht thema's die het Waddenfonds hanteert: 1. Natuur; 2. Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapsontwikkeling; 3. Bodem, water, licht en geluid; 4. Duurzame recreatie en duurzaam toerisme; 5. Verduurzaming energiehuishouding; 6. Duurzame Waddenhavens; 7. Duurzame visserij; 8. Duurzame agrarische sector. Om de aanvragers scherp te houden maakt het Waddenfonds aan de hand van deze acht concrete thema's duidelijk waar de prioriteiten liggen. Per project kan maximaal €1.000.000,- subsidie worden aangevraagd.
3. **Majeure projecten**. In 2016 is het Investeringskader Waddengebied door Provinciale Staten van Noord-Holland, Fryslân en Groningen vastgesteld. Met het Investeringskader Waddengebied willen de provincies majeure opgaven realiseren. Dit zijn grote projecten die zich over meerdere jaren uitstrekken. Het voortraject van de majeure projecten verloopt via het Investeringskader Waddengebied. Daar worden zes majeure opgaven onderscheiden: 1. Vitale kust en Afsluitdijk; 2. Waddenzee; 3. Versterken en vermarkten Werelderfgoed; 4. Havenontwikkeling en natuurverbetering; 5. Eilanden op eigen Kracht; 6. Eems-Dollard gebied in balans.
   Wanneer het voortraject via het Investeringskader Waddengebied is doorlopen, kan het Waddenfonds één van de potentiële subsidieverstrekkers zijn als de projecten bijdragen aan het realiseren van de doelen van het Waddenfonds. In dat geval kan een subsidieaanvraag bij het Waddenfonds ingediend worden.

Het kan voorkomen dat een subsidieaanvraag wordt afgewezen. Reden voor afwijzing kan zijn dat het project niet voldoende bijdraagt aan de hoofddoelen van het Waddenfonds. Maar ook het ontbreken van cofinanciering of wanneer een project niet past binnen provinciaal beleid van de drie Waddenprovincies zijn redenen voor afwijzing. Een project mag in zijn geheel geen afbreuk doen aan de natuur in het Waddengebied.

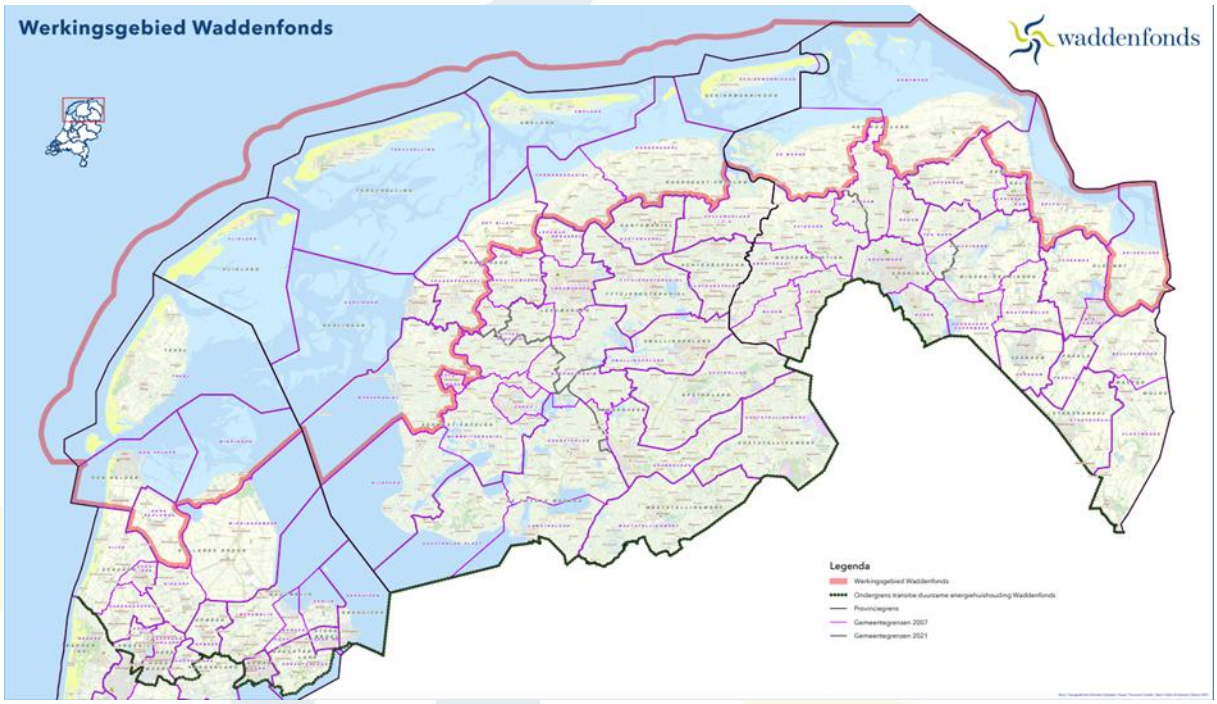

Duurzame Kennishuishouding:

Voor de vierde doelstelling ***"Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied"*** is de Waddenacademie in het leven geroepen. Om continuïteit van de Waddenacademie te garanderen heeft het Waddenfonds de afgelopen jaren gewerkt aan het borgen van een duurzame kennishuishouding.

Dit heeft geresulteerd in het onderbrengen van de, **Waddenacademie** als kennisregisseur, in het Bestuurlijk Overleg Wadden (BOW). Hiermee is de inhoudelijke en ook financiële verantwoordelijkheid overgedragen aan het BOW. In het verleden was al besloten dat het Waddenfonds de Waddenacademie in ieder geval financiert tot en met 2026.

In de vorm van een boekjaarsubsidie kreeg de Waddenacademie in 2024 een meerjarenbeschikking voor de jaren 2024, 2025 en 2026 van € 3,3 miljoen voor de uitvoering van haar taken. De beschikking is opgesteld op basis van het Meerjarig Operationeel Plan (MOP), dat is goedgekeurd in het BOW. Het MOP vormt de basis voor het werkprogramma 2024 tot en met 2026 van de Waddenacademie en wordt jaarlijks nader uitgewerkt door de Waddenacademie in het werkprogramma. Dit werkprogramma wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het BOW.

Het dagelijks en algemeen bestuur heeft in december 2025 besloten maximaal 4,6 miljoen van de totaal geraamde kosten voor de jaren 2028-2032 van de Waddenacademie in de begroting 2027 en verder op te nemen - met inachtneming dat de verlenging van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds door de drie PS'en wordt vastgesteld.

NWO programma - Onderzoek impact mens op Waddengebied

In 2020 heeft het Waddenfonds een voorstel bij het NWO – Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk onderzoek - ingediend voor een trilateraal onderzoeksprogramma naar de Waddenzee, voor uitvoering door NWO in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda. Het Waddenfonds heeft in 2021 besloten een financiële bijdrage van € 500.000,- te leveren aan dit programma. In 2025 is de laatste bijdrage van € 100.000,- uitgekeerd aan het NWO-programma. Nederland organiseerde in januari 2025 de kick-off van het programma. In 2026 vindt een besloten midterm bijeenkomst plaats. In 2028 organiseert Duitsland een afsluitend symposium.

Overige projecten met kenniscomponent

De projecten die het Waddenfonds mogelijk maakt hebben vaak ook een kenniscomponent. Er wordt dan kennis ontwikkeld en verzameld. Het is van belang om deze kennis ook effectief te delen en toegankelijk te maken voor onder andere beleidsmakers en onderzoekers tot lokale gemeenschappen en ondernemers. Het Waddenfonds stimuleert kennisdeling door verplicht te stellen dat deze kennis openbaar wordt gemaakt door de aanvrager en door verschillende partijen samen te brengen, zoals natuurorganisaties, onderzoeksinstellingen, en lokale bewoners.

Voorstel wijzigen Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

Het Waddenfonds heeft tot nu al meer dan 450 projecten met een totaalinvestering van meer dan € 1 miljard mogelijk gemaakt in het Waddengebied. De projecten zijn divers. Het gaat om meerdere vismigratiemaatregelen, van rivieren tot vistrappen en aanpassingen van sluizen. Het zijn projecten die broedeilanden mogelijk gemaakt hebben en meer rust en ruimte aan vogels hebben gegeven. Het zijn projecten die gericht zijn op het halen van energie uit golfslag/getijdebeweging. Projecten die zoetwater opslaan voor de landbouw, tot aan een pluktuin toe. Projecten van rond de € 10.000,- tot vele miljoenen.

Procedure

Het openbaar lichaam Waddenfonds opereert onder de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (GR) van de drie Waddenprovincies. De gemeenschappelijke regeling eindigt per 1 januari 2028. In 2025 heeft het bestuur van het Waddenfonds aan de organisatie gevraagd een aantal scenario's uit te werken met betrekking tot afronding c.q. verlengen van het Waddenfonds. Het algemeen bestuur heeft op 10 oktober 2025 - na het voorleggen van deze scenario's - gekozen om een voorstel tot wijzigen van de GR Waddenfonds aan te bieden aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de drie Waddenprovincies.

In dit voorstel wordt gevraagd om de einddatum van de Gemeenschappelijke regeling te wijzigen naar 1 januari 2030 en zo de regeling met twee jaar te verlengen. Deze aanpassing moet door de colleges van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de drie Waddenprovincies worden vastgesteld.

Gedeputeerde staten van de drie Waddenprovincies hebben in november 2025 de wijziging van de GR vastgesteld. De verwachting is dat eind januari en begin februari 2026 de drie Provinciale Staten een besluit over het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling hebben genomen.

De belangrijkste argumenten voor verlenging van de GR op een rij.

Het Waddenfonds heeft de afgelopen bijna twintig jaar bewezen het verschil te maken: middelen worden doelgericht ingezet in het Waddengebied, de drie Waddenprovincies trekken daarin gezamenlijk op en grote projecten komen van de grond. Stoppen in 2028 zou dit ondermijnen: met het wegvallen van de huidige structuur gaat efficiëntie verloren, kennis en netwerk versnipperen en afspraken uit het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds verliezen hun kracht. Verlenging is daarom logisch – de keuze gaat niet over formaliteiten, maar over impact en effectiviteit.

Onverminderde urgentie
Er is nog veel werk aan de winkel. Het Waddengebied staat – ecologisch én economisch – voor grote en complexe opgaven, en de noodzaak om deze opgaven samen, doelgericht en slagvaardig aan te pakken, is onverminderd groot. Verlenging biedt de ruimte om de ingezette beweging voort te zetten en meetbaar effect te realiseren.

Aansluiting bij nieuwe agenda's
Verlenging geeft de rust en ruimte in te spelen op de door de overheden te maken keuzen over de toekomst op basis van het uit te brengen advies van De Graeff. Verlenging biedt de ruimte om de koers naar de toekomst zorgvuldig uit te werken en beter in te spelen op ontwikkelingen. Het budget van het Waddenfonds kan in deze periode specifieker gericht worden op de uitwerking van de Agenda Waddengebied 2050. Na verlenging worden een geactualiseerd Uitvoeringskader en Uitvoeringsplan Waddenfonds opgesteld waarin deze uitwerking vorm kan krijgen.

Middelen beschikbaar, geen extra kosten
Het Waddenfonds beschikt nog over substantiële middelen die naar verwachting pas in de periode tot 2030 volledig kunnen worden weggezet. Verlenging met twee jaar is daarom passend: binnen deze termijn kan het subsidiebudget worden benut en ontstaat bovendien zicht op de langetermijnvisie van het Rijk. Daarbij komt dat het Waddenfonds de extra organisatiekosten die verlenging met zich meebrengt, zelf kan betalen.

Waar gaat het Waddenfonds de komende jaren mee aan de slag

Wanneer er duidelijkheid is over de besluitvorming van Provinciale Staten gaat het Waddenfonds bezig met de herijking van het Uitvoeringskader en uitvoeringsprogramma Waddenfonds. Gekeken wordt dan naar de uitkomsten van het onderzoek van de heer de Graeff en de tussenevaluatie van de Agenda Wadden 2050 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda. Welke prioriteiten worden daarin aangegeven en waar kan het Waddenfonds zinvol aan bijdragen?

Ongeacht of de GR van het Waddenfonds verlengd wordt, er zal een plan tot afronding gemaakt moeten worden. In welk tempo dit gaat is uiteraard afhankelijk van de besluitvorming “wijziging Gemeenschappelijke regeling”.

Dit was 2025 in een vogelvlucht

Ook in 2025 heeft het Waddenfonds zich nadrukkelijk laten zien en horen. Met allerlei bijeenkomsten, ontvangsten, presentaties, nieuwsbrieven en actief perscontact was het fonds goed zichtbaar in de regio en daarbuiten. De combinatie van ontmoetingen, digitale kanalen en gerichte persbenadering zorgde voor een brede verspreiding van informatie en versterkte de betrokkenheid van zowel publiek als projectpartners. Zo werd in het verslagjaar verder gebouwd en gewerkt aan zichtbaarheid, een stevig netwerk, heldere communicatie en een herkenbare positie in het waddengebied.

De bemensing

Begin 2025 besloot Gerben Huisman een andere functie te aanvaarden, daarmee ontstond er een vacature voor secretaris-directeur van het fonds. Na een sollicitatieprocedure is in juni ‘25 programmaregisseur en waarnemend directeur Geert Boesjes benoemd tot secretaris-directeur van het Waddenfonds.

Het aantreden van de nieuwe directeur valt in een cruciale fase. De Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds loopt in 2027 af en de komende jaren moet duidelijk worden of de regio ook daarna kan blijven rekenen op steun van het Waddenfonds.

“Het Waddenfonds kan het verschil maken. Ik maak me daar sterk voor.”
Geert Boesjes over het belang van het Waddenfonds voor de regio.

Het verslagjaar kende meer personele veranderingen.
Programmaregisseur Martine Kriesels houdt haar functie maar vervult per juli ‘25 daarnaast de rol van plaatsvervangend secretaris-directeur.

Gedeputeerde Leo Wenneger van Provinciale Staten Groningen trad toe tot het dagelijks bestuur, zijn collega Susan Top werd per hetzelfde moment lid van het algemeen bestuur. Groninger statenlid Karin Dekker legde in november haar functie als gedeputeerde neer, waarmee haar rol als bestuurslid eindigde. Nadja Siersema neemt vanaf half januari 2026 haar taak over.

Gedeputeerde Rosan Kocken, in het dagelijks bestuur namens provincie Noord-Holland, werd per oktober burgemeester van De Ronde Venen. Haar plaats is ingenomen door gedeputeerde Anouk Gielen.

Ypie Boersma werd programmaregisseur *duurzame landbouw* bij het Waddenfonds en adviseert over projecten langs de Friese waddenkust binnen het Investeringskader Waddengebied (IKW).
Voor het Budget Lokale Innovaties (BLI) is Jarno van den Bos aangesteld als junior programmaregisseur. Hij ondersteunt plannenmakers bij het realiseren van kleinschalige projecten die bijdragen aan de leefbaarheid in de regio.

Ciska Hiemstra verruilde haar functie op het secretariaat voor die van controller, Hanneke Hoekstra volgde haar op.

Toogdag voor de Wadden

Het jaarlijkse congres van het Omgevingsberaad Waddengebied en het Waddenfonds werd gehouden op maandag 23 juni in het nieuwe en mede door Waddenfondssubsidie tot stand gekomen Werelderfgoedcentrum Waddenzee (WEC) in Lauwersoog. Het thema was *Een leefbaar Waddengebied in 2050.* Dat het congres volop in de belangstelling staat, bleek wel uit het feit dat het aantal aanmeldingen binnen de kortste keren het maximumaantal van 275 inschrijvingen bereikte.

Op deze vijfde Toogdag voor de Wadden werd ingegaan op de vraag welke factoren de leefbaarheid in het waddengebied negatief en positief beïnvloeden.

Tialda Haartsen, hoogleraar plattelandsgeografie aan de RUG hield hierover een inleiding en Martin Cnossen, lid Toeristisch Omgevingsberaad voor het Waddengebied, ging in op de betekenis van toerisme voor de regio.
De leden van het nieuw opgerichte Jongerenberaad Waddengebied stelden zich voor en standhouders op de projectenmarkt werden geïnterviewd. Afsluitend was er een vraaggesprek met Arno Brok, voorzitter van het Omgevingsberaad Waddengebied.

“De Wadden moeten binnen vijf jaar de duurzaamste bestemming van Europa zijn.”
Martin Cnossen, lid Toeristisch Omgevingsberaad voor het Waddengebied

---

Bezoekers konden over de Waddenmarkt in de expositieruimtes van het WEC lopen en zich laten informeren over innovaties en projecten in het waddengebied. Voor het eerst was ook het Waddenfonds zelf met een stand paraat.

Wie dat wilde, kon onder leiding van gidsen aan de wandel langs innovatieve ontwikkelingen in de haven van Lauwersoog. Tussendoor en na afloop van de officiële programmaonderdelen was er volop gelegenheid om te netwerken.

Informatiebijeenkomsten

In februari, maart en april kwamen zo’n honderd bezoekers naar de voorlichtingsbijeenkomsten over de nieuwe subsidieregelingen STUW’25 en Budget Lokale Innovaties (BLI). Dat gebeurde in Wieringerwerf (NH), Maarhuizen (GR), Oosterbierum (FR) en op Texel. Aanvraagvoorwaarden en procedures werden verduidelijkt en verklaard.

Er is altijd veel animo voor deze terugkerende bijeenkomsten. Ze voorzien voor beide partijen duidelijk in een behoefte. Het persoonlijk contact met en de aangeboden ondersteuning door de mensen van het Waddenfonds stimuleren het indienen van een subsidieverzoek en dragen bij aan goed voorbereide projectvoorstellen. Veel deelnemers vroegen een tienminutengesprek aan met vertegenwoordigers van het Waddenfonds om projectideeën op haalbaarheid te bespreken. Dat werkte weer goed.

Eilandbezoeken

In september sloot het Waddenfonds met een kleine personele afvaardiging aan bij de voorlichtingssessies van Streekwurk op de Friese Waddeneilanden. Het programma bestond uit een informatieve avondbijeenkomst en een inloopspreekuur de volgende ochtend. Hoewel de belangstelling varieerde, wordt ook deze vorm van voorlichting door de eilanders zeer gewaardeerd en verdient daarom voortzetting.

Waddenmarkt

Tijdens de Admiraliteitsdagen in Dokkum vond in de Grote Kerk de eerste openbare Waddenmarkt plaats. Twintig projecten presenteerden zich hier aan genodigden, ondernemers en ruim tweehonderd bezoekers die spontaan binnenliepen. Een succes dat naar meer smaakt, want in 2026 staan nieuwe Waddenmarkten op de agenda.

Promotie subsidieregeling Budget Lokale Innovaties (BLI)

In de gemeenten Hollands Kroon, Waadhoeke en Súdwest-Fryslân is na de zomer een promotiecampagne gestart voor de BLI-regeling. Omdat het aantal aanvragen voor kleinschalige projecten in het westen van het waddengebied achterbleef, werden inwoners en organisaties in de kop van Noord-Holland en het westen van Friesland op de regeling geattendeerd en opgeroepen deze subsidiemogelijkheid te benutten.
De actie sloeg aan. Er zijn verzoeken om meer informatie ontvangen en in de laatste week van de opengestelde subsidieregeling zijn er meerdere aanvragen ingediend.

Voorbereidingen Stuw ’26

Zoals ieder jaar werkten we dit jaar aan de voorbereidingen van de thematische subsidieopenstelling voor het daaropvolgende jaar. Dit proces startte al tijdens de zomervakantie, waarbij in de volledige omgeving van het Waddenfonds werd geïnventariseerd welke aanpassingen en verbeteringen nodig waren. De meeste verbeterpunten kwamen voort uit gesprekken met initiatiefnemers, die soms tegen onduidelijkheden aanliepen, maar ook uit de ervaringen die het Waddenfonds zelf opdeed tijdens lopende projecten en de beoordeling van nieuwe aanvragen.

Aan de slag

In het verslagjaar hielden programmaregisseurs en subsidieadviseurs weer de gebruikelijke startgesprekken met projectaanvragers die een thematische of majeure subsidie toegekend kregen. Er worden dan niet alleen de verdere gang van zaken en de bijbehorende procedures toegelicht, er is ook ruimte om vragen te stellen en verwachtingen af te stemmen.

Deze gesprekken vormen een belangrijk moment in het traject: aan projectpartners wordt helderheid verschaft over de praktische gang van zaken tijdens de looptijd, het Waddenfonds krijgt inzicht in de plannen en ambities van de initiatiefnemers. Zo’n persoonlijke uitwisseling draagt bij aan een soepele samenwerking en vormt een goede basis voor de uitvoering van de projecten.

Klankbordgroep

De Klankbordgroep - bestaat uit vertegenwoordigers van aanvragers en organisaties uit het werkingsgebied van het Waddenfonds - kwam dit jaar éénmaal bijeen. De leden denken mee over en doen suggesties voor praktische zaken. Zo werd er dit jaar onder andere op gewezen dat de BLI-regeling in Noord-Holland weinig bekend is.

Jongerenberaad Waddengebied

Op vrijdag 12 december brachten algemeen en dagelijks bestuur een werkbezoek aan Texel. De daar gehouden vergadering kreeg een bijzonder karakter door de aanwezigheid van een afvaardiging van het Jongerenberaad. Er was ruimte voor dialoog, het uitwisselen van ideeën en een actieve rol voor de jongeren in de besluitvorming. De ontmoeting benadrukte het belang van versterken van verbinding tussen bestuur en de volgende generatie. Door jongeren een stem te geven in beleidsdiscussies ontstaat een waardevolle wisselwerking die bijdraagt aan een toekomstbestendig waddengebied.

Pers en publiciteit

Het Waddenfonds zet doelbewust in op zichtbaarheid en verbinding. De nieuwsbrief vormt daarbij een belangrijk middel: met ruim negenhonderd abonnees verscheen hij zes keer. Elke editie biedt een mix van verhalen en actualiteiten, variërend van subsidietoekenningen, feestelijke openingen tot interviews met projecteigenaren en nieuwe bestuurders. Zo blijft de achterban goed geïnformeerd over de uiteenlopende activiteiten en projecten.

Naast de nieuwsbrief werden twintig persberichten verspreid naar regionale en lokale media. Deze berichten, vaak gericht op projecten die dankzij steun van het Waddenfonds tot stand komen, kregen brede aandacht en versterkten de zichtbaarheid van het fonds in de regio en daarbuiten.

Een aansprekende formule vormen de persgesprekken op projectlocaties in het waddengebied. Tijdens deze bijeenkomsten kregen journalisten van kranten en televisie eerst een korte introductie over het Waddenfonds, presenteerden de initiatiefnemers hun plannen en konden vragen worden gesteld. Grote én kleine projecten kwamen zo tot leven en kregen een podium.

Hoewel de belangstelling per bijeenkomst varieerde, blijkt het persoonlijke contact met de pers van waarde. Het versterkt de relatie tussen journalisten, aanvragers en het Waddenfonds en bevordert wederzijds begrip.

Social media en website

Social media spelen een belangrijke rol bij de zichtbaarheid van het Waddenfonds. Voor de informatiebijeenkomsten in februari en maart over de subsidieregelingen STUW'25 en Budget Lokale Innovaties werd campagne gevoerd via Facebook en LinkedIn, waardoor een breed publiek werd bereikt. Het hele jaar door zijn X en LinkedIn ingezet om nieuws en kennis rond Waddenfondsactiviteiten te delen.
De website van het Waddenfonds heeft geen noemenswaardige veranderingen ondergaan. Wel is afgesproken om op de projectenkaart ook de niet-afgeronde projecten als zodanig te labelen.

Met een jubileum voor de deur

In 2026 viert het Waddenfonds zijn twintigjarig bestaan. Na de zomervakantie werden al de eerste voorbereidingen getroffen om dit op passende wijze te markeren.

Het is een mooie gelegenheid om terug te kijken op wat het fonds in de afgelopen twee decennia heeft bereikt en betekend voor partners, het werkingsgebied en de samenleving als geheel. Het ondersteunt tegelijkertijd de ambitie om na afloop van de Gemeenschappelijke regeling door te gaan. Volgend jaar zullen daarom passende activiteiten worden georganiseerd.

Jongereninzet 2025 Waddenfonds

Jongerenberaad Waddengebied

De afgelopen jaren was stevig ingezet op het vergroten van jongerenbetrokkenheid binnen het Waddengebied, onder andere via de ontwikkeling van het Jongerennetwerk Wadden. Dit leidde ertoe dat eind 2024 gezamenlijke overeenstemming werd bereikt over een tweejarige pilot voor een Jongerenraad in samenwerking met Omgevingsberaad Waddengebied, de Waddenacademie, het Waddenfonds en het Innovatie Pact Fryslân. Daarmee stond in 2025 de opbouw van de Jongerenraad centraal.

In de eerste helft van het jaar werd vooral gewerkt aan de voorbereiding van de sollicitatieronde en de praktische afstemming tussen de partners. Ook vonden de sollicitatiegesprekken plaats en werd een diverse groep van veertien jongeren geselecteerd. Deze veertien betrokken jongeren uit de regio vormen nu het Jongerenberaad Waddengebied.

Na de selectie vond een feestelijke kick-off plaats, waar de nieuwe raadsleden met elkaar kennismaakten en de eerste inhoudelijke lijnen bespraken. Daarnaast was de raad aanwezig op de Toogdag, werden drie masterclasses georganiseerd en vonden drie bijeenkomsten van het jongerenberaad plaats.

Ze brengen ideeën in over actuele vraagstukken, ontwikkelen initiatieven die economie én ecologie versterken en adviseren gevraagd en ongevraagd bestuurders en organisaties in het waddengebied. De raad kan ook zelf thema’s agenderen.

Tienskip Waddag

Naast de activiteiten rondom de Jongerenraad werd in 2025 financieel en in uren bijgedragen aan de Tienskip Waddag van 10 april in Leeuwarden. Op deze dag waren 110 middelbare scholieren van verschillende eilanden aanwezig. Voor de organisatie en financiering van dit evenement werd samengewerkt met het Samenwerkingsverband Waddeneilanden.

Tienskip is een stichting die zich inzet voor het verkleinen van de kloof tussen jongeren en (lokale) democratie. Door middel van projectdagen, de zogenoemde Tienskipdagen en in dit geval de Waddag, probeert de stichting jongeren te bereiken door met hen een democratische uitdaging aan te gaan. De jongeren gaan bezig met vraagstukken die zij zien in hun eigen leefomgeving (de Wadden) en door middel van brainstormsessies proberen zij een concrete oplossing te bedenken voor deze problemen. Dit doen zij onder begeleiding van ervaringsdeskundigen.

Stageproject Hoofddoel B

In 2025 voerde een stagiair, Jarno van den Bos, van de opleiding Kust- en Zee management (Van Hall Larenstein) een projectstage uit bij het Waddenfonds. Van februari tot en met juli werkte hij aan een verkenning van kansen voor projecten en initiatieven binnen hoofddoel B: het verminderen en wegnemen van externe bedreigingen voor de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee. De bevindingen uit deze verkenning kan het Waddenfonds gebruiken om de komende tijd verder richting te geven aan het thema voor dit hoofddoel: Bodem, water, licht en geluid.

Jaarcijfers

In hoofdstuk 2 is de jaarrekening over 2025 te vinden. Hiermee legt het bestuur van het Waddenfonds financiële verantwoording af over het gevoerde beleid. Voor een eerste indruk hierbij alvast een samenvatting van de meest relevante cijfers, de verkorte balans.

In het overzicht zijn de baten en lasten en het financieel resultaat opgenomen (raming en realisatie). Bij de realisatie over 2025 gaat het onder andere om de volgende posten, die in de Jaarrekening nader worden toegelicht:

Baten	
Decentralisatie-uitkering	28.878.000
Rente	4.687.744
	33.565.744
Lasten	
Beschikte subsidies (toegevoegd aan OP)	8.418.723
Saldo vrijval projecten	-532.269
Majeure projecten	8.498.795
Kennishuishouding	100.000
Monitoring	22.220
Ontwikkelbudget	146.525
Organisatiekosten	2.380.968
	19.034.962
Saldo van baten en lasten	14.530.782
Onttrekking aan de algemene reserve	0
Onttrekking aan overloop bestemmingreserve	15.673.300
Onttrekking aan reserve Majeure projecten	0
Mutatie reserves naar Algemene reserve	-250.000
Mutatie reserves naar Majeure projecten	-12.907.600
Mutatie reserves naar overloop bestemmingsreserve	-16.282.600
Gerealiseerde resultaat	763.882

Uitgelichte projecten

De gekozen projecten tonen aan dat er op veel fronten wordt geïnvesteerd in het Waddengebied. Hoewel de initiatieven zeer divers zijn, sluiten ze alle aan bij de hoofddoelen van het Waddenfonds en dragen zo bij aan de verdere ecologische en economische ontwikkeling van het Waddengebied. Voor een impressie worden hieronder vier projecten uitgelicht.

Thematisch project | Frisse wind door het Reddingmuseum

In 2025 is de subsidie voor het project *Frisse wind door het Reddingmuseum* vastgesteld door het Waddenfonds.

Vernieuwing is belangrijke impuls voor Nationaal Reddingmuseum

“Het lukt ons veel beter om het publiek bewust te maken wat reddingswerk op zee werkelijk inhoudt. Hoe vrijwilligers vaak met gevaar voor eigen leven mensen in nood redden” Sylvia van der Most, hoofd collectie en financiën, is ervan overtuigd dat met de verbouwing en vernieuwing het Nationaal Reddingmuseum een enorme impuls heeft gekregen. De afgelopen jaren werd er ruim € 260.000,- geïnvesteerd in het museum, dat in Den Helder te vinden is op de voormalige marinewerf Willemsoord.

Vooral de nagebouwde stuurhut met een navigatiespel op de Waddenzee valt erg in de smaak. “De ramen rondom zijn computerschermen, waardoor bezoekers het idee krijgen dat ze levensecht een schip besturen”, vertelt Van der Most. “Daarbij worden de getijden, stromingen, geulen en het mogelijk droogvallen op het Wad zoveel mogelijk nagebootst. Mensen realiseren zich na het spelen van het spel dat je zonder stuurmanervaring zomaar in de problemen kunt komen op het Wad.”

Ook kun je in het museum een nieuwe film zien over een dag uit het leven van een reddingswerker, die de Waddenzee op gaat om een surfer in nood te helpen. De film maakt inzichtelijk welke risico's reddingswerkers lopen op zee. Verder schenkt het museum volop aandacht aan de geschiedenis van de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) die inmiddels meer dan 200 jaar bestaat.

"Ons museum is vernoemd naar Dorus Rijkers, een eenvoudige visserman uit Den Helder die in zijn leven meer dan 500 mensen van zee redde. Hij groeide uit tot een volksheld. Zijn begrafenis in 1928 in Den Helder werd zelfs een nationaal evenement. Vijf jaar daarvoor was er al het Helden der Zee-fonds Dorus Rijkers opgericht. Dit fonds zamelde geld in voor oud-redders en nabestaanden van omgekomen reddingswerkers."

De veiligheid op zee is de laatste eeuw enorm toegenomen. Toch komt de KNRM jaarlijks nog zo'n 2500 keer in actie. Daarbij werden er vorig jaar 3000 mensen gered.

De ontwikkeling van het reddingswezen is in het museum goed te zien, onder andere aan de hand van de reddingsboten die in en bij het museum liggen. "We hebben een vloot van oude deels monumentale vaartuigen die ooit door de KNRM zijn gebruikt. Daarmee kunnen we de geschiedenis van het reddingswezen heel goed tastbaar maken. Tussen 1 april en 1 oktober kun je zelfs op een aantal schepen rondvaarten maken door Den Helder. Met de steun van het Waddenfonds voor de verbouwing zijn we uitgegroeid tot een echt familiemuseum, waar voor iedereen van alles te doen is".

Aanvrager: Stichting Exploitatie Nationaal Reddingmuseum Dorus Rijkers
Totale kosten van het project: € 266.198,-
Bijdrage Waddenfonds: € 199.986,-

Toeristen willen in Lauwersoog de duisternis zien

“Toen we tijdens de landelijke Nacht van de Nacht bijna al het buitenlicht in de haven doofden, verscheen er ineens boven Lauwersoog een prachtige heldere sterrenhemel. Zelfs de sterrenkundigen van de Rijksuniversiteit Groningen reageerden dolenthousiast. Dat deed me meer dan ik had gedacht”, zo vertelt Klaas Laansma, projectleider van het Masterplan Donkerte Lauwersoog. “Ik realiseerde me hoe mooi duisternis eigenlijk is en hoe relatief eenvoudig we resultaten kunnen boeken.”

Samen met ruim honderd ondernemers in Lauwersoog, de gemeente Het Hogeland, de Provincie Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen geeft Laansma invulling aan de donkerte doelen van de Lauwersoogse werkgemeenschap. Op die manier draagt het Masterplan Donkerte bij aan het Dark Sky Park, dat Nationaal Park Lauwersmeer sinds 2016 is. De ambitie is om de lichtuitstoot in de haven van Lauwersoog de komende twee jaar met de helft terug te brengen. “Voor mensen zelf is echte donkerte veel gezonder, maar we doen het natuurlijk vooral voor de dieren van het Wad. Lauwersoog ligt op trekroutes van vleermuizen en vogels. Die raken door al dat licht in de war en van slag.”

Laansma heeft geconstateerd dat er veel onzinlicht is. Ook in de haven van Lauwersoog. Zo wordt het terrein van Passagiersdiensten Wagenborg, waar de veerboten naar Schiermonnikoog vertrekken, de hele nacht verlicht, ook als er geen dienstregeling is. Op de kade waar netten worden gerepareerd, brandden ‘s nachts continu drie grote schijnwerpers op palen. Die zijn er ooit neergezet terwijl vissers liever hun netten boeten bij het licht van hun kotters. En dan al die lichtreclames van bedrijven die na sluitingstijd gewoon blijven branden. Net als in de rest van Nederland is dat ook een gewoonte van bedrijven in Lauwersoog.

Dimprotocollen

“De komende twee jaar gaan we daar flink verandering in brengen”, aldus Laansma. De ondernemers van Lauwersoog staan unaniem achter de plannen. Dan gaat het om restaurants, garnalenpellerijen, scheepswerven, Wagenborg, vissers, het Werelderfgoedcentrum en andere haven gerelateerde bedrijven. “We zitten met alle bedrijven om tafel om te inventariseren welk licht er uit kan. De afspraken leggen we vast in vrijwillige dimprotocollen.”

Verder komen er in de haven 250 energiezuinige en zoutbestendige lantaarnpalen. Deze openbare verlichting wordt via dimprotocollen in de nacht teruggeschroefd naar 10% van sterkte van het licht. Waar nodig komen er bewegingssensoren. Dat doen we omdat het natuurlijk wel veilig moet blijven in de haven. En we willen voorkomen dat criminelen activiteiten ontplooien die het daglicht eigenlijk niet kunnen verdragen. Daarnaast komt er aparte steigerverlichting, die de beroepsvaart met een app kan activeren of uitzetten. Ook willen we het gebruik van oranje licht stimuleren ter vervanging van blauw licht, dat veel slechter is voor mens en dier.

Aanvrager: Rijksuniversiteit Groningen
Totale kosten van het project: € 1.612.500,-
Bijdrage Waddenfonds: € 962.500,-

Genieten van duisternis

Alle maatregelen bij elkaar kosten € 1,6 miljoen. Het Waddenfonds draagt er € 950.000,- aan bij. Klaas Laansma is vol vertrouwen over de uitvoering van de plannen. “De neuzen staan inmiddels allemaal dezelfde kant op. We gaan onze bevindingen vastleggen in een handboek, zodat ook andere havens en kustdorpen kunnen profiteren van onze ervaringen. Het mooist is eigenlijk wel dat er steeds meer ‘donkertetoeristen’ naar Lauwersoog komen en hier overnachtingen boeken. Ze willen genieten van de duisternis.”

Harlingen creëert een nieuwe poort naar de Wadden

"Jaarlijks vertrekken er vanaf de Waddenpromenade in Harlingen 800.000 passagiers met de veerboot naar Vlieland en Terschelling. De plek is voor veel vakantiegangers de eerste echte kennismaking met het Waddengebied. Op de Waddenpromenade 'landen' de toeristen als het ware in gebied. Het gebied is de poort naar de Wadden en moet daarom een visitekaartje zijn", zo verwoordt Sjaak Walta de ambities van de gemeente Harlingen. Als projectleider bij de gemeente is hij een belangrijke spil in de revitalisatie van de Waddenpromenade dat de start inluidt van een grootschalige make-over van het Waterfront van de stad. "Het project is op zichzelf heel belangrijk voor de stad. Maar we gebruiken het ook als vliegwiel om al onze andere projecten aan te jagen."

De komende jaren gaat veel op de schop in de stad aan het Wad. Het hele gebied rond de veerhaven en de sluizen en de verdere kustzone wordt heringericht. De werkzaamheden worden zoveel mogelijk integraal uitgevoerd in samenwerking met Rijkswaterstaat en Wetterskip Fryslân. "Het wordt een uitdagende klus want het meeste werk moet gebeuren in het zomerseizoen tussen 1 april en 1 oktober, net wanneer de toeristendrukte het grootst is. Het stormseizoen begint al in de herfst en duurt de hele winter, dan mogen er in ieder geval geen werkzaamheden aan de zeedijken plaatsvinden" aldus Walta.

Hij ziet er naar uit om zijn tanden in de Waddenpromenade te zetten. "Het gebied is hoognodig aan een opfrisbeurt toe. Alles is verouderd: de bestrating, de parkeergarage, de hele inrichting. Die is allang niet meer berekend op het aantal bezoekers en passagiers dat hier tegenwoordig komt."

De financiering van het project wordt opgebracht door verschillende partijen. De gemeente Harlingen neemt zelf € 2,7 miljoen voor haar rekening. Het Waddenfonds geeft een subsidie van ruim € 1,7 miljoen, de Regiodeal Noordwest-Fryslân levert een bijdrage van € 638.000,- en de Provincie Fryslân en het Rijk ruim € 600.000,-.

Met de subsidie van het Waddenfonds kan er voor de nieuwe Waddenpromenade een extra plus gecreëerd worden. Er komt een educatieve route, waar voorbijgangers meer te weten kunnen komen over het Waddengebied, haar mooie natuur en over de stad Harlingen. Blikvanger wordt de Botanische Zilte Tuin, met planten die goed groeien in het zilte klimaat aan de kust. Verder krijgt het gebied nieuw straatmeubilair met gezellige zitjes. Het autoverkeer zal zoveel mogelijk worden geweerd en voetgangers krijgen meer ruimte. “De Waddenpromenade moet een aangename plek worden waar mensen langer willen blijven. En we willen eilandtoeristen ertoe verleiden om niet alleen de boot te nemen maar ook Harlingen eens te verkennen en een paar nachten te blijven. Per slot van rekening heeft de historische binnenstad en zijn ruim 600 monumenten heel veel te bieden.”

Met 16.000 inwoners is Harlingen tegenwoordig een kleine gemeente, maar de stad heeft de afgelopen jaren nieuw elan gekregen. “We hebben grote ambities. Het is mooi om te zien wat je met een klein team allemaal kunt bereiken. We zijn slagvaardig en nemen snel besluiten. We maken heel veel los. Het is prachtig om daar een bijdrage aan te mogen leveren.”

Aanvrager: Gemeente Harlingen
Totale kosten van het project: € 5.640.012,-
Bijdrage Waddenfonds: € 1.706.462,-

Beheer en Controle

Vanaf het moment dat het bestuur besluit subsidie te verlenen tot dat een project definitief wordt vastgesteld en de subsidie wordt uitbetaald, bevindt een project zich in de beheerfase. In deze fase dient de aanvrager te rapporteren over de voortgang van een project. Met uitzondering van projecten binnen de regeling BLI is de eindbegunstigde verplicht één keer per jaar een voortgangsrapportage in te dienen. Voor projecten met een hoog risico bestaat de mogelijkheid een verplichting op te nemen om twee keer per jaar te rapporteren.

In de beheerfase kan de eindbegunstigde een voorschot aanvragen of een wijzigingsverzoek indienen. Er wordt maximaal 80% van het subsidiebedrag uitgekeerd in de vorm van voorschotten. Voordat een aanvrager een nieuw voorschotverzoek indient, moet het voorgaande voorschot worden verantwoord op basis van gerealiseerde kosten. Aanvrager dient wijzigingen in het project tijdig te melden bij het Waddenfonds door middel van een wijzigingsverzoek. Deze wijzigingen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op veranderingen in de looptijd van het project, de projectorganisatie, verschuivingen in de begroting of wijzigingen in de directe resultaten van een project (de output). Omdat het Waddenfonds subsidie verstrekt aan complexe en langdurige projecten, waarbij niet alles kan worden voorzien, worden er regelmatig wijzigingsverzoeken ingediend.

Wijzigingsverzoeken worden beoordeeld op basis van twee hoofdvoorwaarden:

1. De mate waarin de subsidieontvanger wijzigingen had kunnen of moeten voorzien;

2. De mate waarin de subsidieontvanger daar invloed op uit kan oefenen.

De subsidiespecialisten proberen de uitvoeringsrisico's vooral vroegtijdig te herkennen. Dit wordt gedaan door actief contact te zoeken en te houden met de subsidieontvangers. Er wordt gevraagd naar voortgangsrapportages, er worden voortgangs- en voorlichtingsgesprekken gevoerd en vragen beantwoord. Ook wordt geadviseerd over lopende zaken tijdens het project. Op die manier lukt het om de uitvoeringsrisico's en vooral financiële risico's voor het Waddenfonds beperkt te houden. Het komt voor dat er een subsidie naar beneden moet worden bijgesteld of zelfs moet worden ingetrokken. De directeur legt dit soort besluiten voor aan het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in aantallen van de verschillende werkzaamheden afgelopen jaar bij de beheerorganisatie. Dit betreft naast verleningen en vaststellingen beheeractiviteiten tijdens de uitvoering van een subsidieproject. De informatie uit voortgangsrapportages, voorschotten en wijzigingen gebruikt het Waddenfonds voor het beheer van de projecten, zoals in de alinea hierboven beschreven. De informatie uit deze activiteiten kan leiden tot aanvullende activiteiten, zoals telefonisch contact of correspondentie per mail en in sommige gevallen voortgangsgesprekken of controles als de situatie daarom vraagt. Deze zijn weergegeven in de categorie 'Beheer en controle'. Hieronder vallen ook de controles die de beheerorganisatie steekproefsgewijs uitvoert op de projectresultaten en verplichtingen.

Categorie	Behandeld	BLI	Thematisch	Majeur
Verleningen	13		12	1
Voorschotten	46		27	19
Voortgangsrapportages	59	2	33	24
Wijzigingen	43	3	22	18
Beheer en controle	252	4	174	74
Vaststellingen	32	14	14	4
Afwijzingen	9	7	2	0
Intrekking	9	5	4	0
Totaal	**463**	**35**	**288**	**140**

**) De aanvragen in het kader van Budget Lokale Innovaties (BLI) worden meteen vastgesteld.*

Wijzigingen in projecten 2025
Tijdens de uitvoering van de projecten kunnen wijzigingen ontstaan. Deze wijzigingen dient de aanvrager te melden aan het Waddenfonds. Voordat het formele wijzigingsverzoek wordt ingediend vinden er vaak al gesprekken plaats met de aanvrager. Hierdoor kan een aantal vragen over wijzigingen direct al worden beantwoord. Na formele indiening beoordeelt de beheerorganisatie deze wijzigingsverzoeken en neemt indien nodig contact op met de aanvrager voor aanvullende informatie. Ook schakelt beheer de programmaregisseur in als de wijziging ook een inhoudelijk aspect heeft.

Wijzigingen die betrekking hebben op de gesubsidieerde activiteiten of leiden tot subsidieverhoging worden vervolgens aan het dagelijks bestuur voorgelegd, waarna er een besluit wordt genomen. Overige wijzigingen kunnen onder mandaat van de directeur-secretaris worden afgehandeld. De aanvrager ontvangt vervolgens een wijzigingsbeschikking, waarin staat of het Waddenfonds akkoord gaat met het ingediende wijzigingsverzoek.

In 2025 heeft het Waddenfonds 43 wijzigingsverzoeken afgehandeld. Hieronder wordt de verdeling tussen het type wijzigingen uiteengezet.

In onderstaande tabellen zijn de wijzigingsverzoeken in 2025 gecategoriseerd. In één wijzigingsverzoek worden soms meerdere wijzigingen behandeld.

BLI	Thematisch	Majeur	Totaal
3	22	18	43

Categorie	Behandeld
Verlenging projectperiode	22
Wijziging begroting/kasritme/financiering	14
Wijziging output/inhoudelijke activiteiten	10
wijziging projectpartner/penvoerder	2
overig	3
Totaal	**51**

De inhoud van de wijzigingsverzoeken is divers. Verzoeken om verlenging van de projectperiode komen veel voor maar ook wijzigingen binnen de begroting en de output. Daarnaast hebben we gezien in de wijzigingsverzoeken dat projecten kampen met hogere kosten, waarna inhoudelijk aanpassingen plaatsvinden, om de kosten binnen de begroting te houden.

Vanwege de complexe aard van veel projecten die het Waddenfonds subsidieert komt het geregeld voor dat tijdens de uitvoering ervan de looptijd moet worden verlengd. Onderstaande diagrammen maken dit inzichtelijk. Over het algemeen blijft de verlengde doorlooptijd binnen de twee jaar. In uitzonderlijke gevallen, waar een project bijvoorbeeld te maken krijgt met veel procedures, vergunningen en andere externe- of omgevingszaken is de doorlooptijd langer.

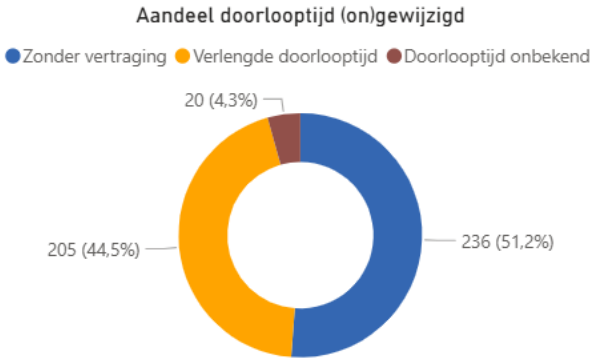

Aantal en percentage zaken per categorie		
Totaal aantal zaken	461	100%
Aantal zaken zonder vertraging	236	51,2%
Aantal zaken met verlengde doorlooptijd	205	44,5%
Aantal zaken doorlooptijd onbekend	20	4,3%
Aantal zaken tot 1 jaar verlengd	65	14,1%
Aantal zaken 1 tot 2 jaar verlengd	48	10,4%
Aantal zaken 2 tot 5 jaar verlengd	75	16,3%
Aantal zaken > 5 jaar verlengd	17	3,7%

**) Van een aantal projecten is de doorlooptijd niet geregistreerd. Dit betreft projecten die zijn overgedragen vanuit de Rijksperiode van het Waddenfonds en nog niet waren afgerond.*

Majeure projecten

Voor projecten die via het Investeringskader Waddengebied bij het Waddenfonds binnen komen zijn geen aparte subsidieregelingen en openstellingen. Het gaat hier in veel gevallen om grootschalige programma's met meerdere deelprojecten over meerdere jaren. Omdat het aanvragen betreft die aan de begroting toegevoegd worden, legt het dagelijks bestuur een wijziging van de begroting voor aan het algemeen bestuur. Hierna kan het dagelijks bestuur definitief een besluit nemen over de subsidieverlening. Op deze wijze wordt dan een dergelijk project opgenomen in de begroting met het verleende subsidiebedrag en dit bedrag gelijk als last genomen. De begroting bevat een bijlage met een specificatie van majeure projecten waarover sinds het begin van het Investeringskader Waddengebied besloten is en waarvoor nog steeds meerjarige begrotingsconsequenties gelden.

In de begroting 2016 is geïntroduceerd dat het Waddenfonds een deel (2/3e deel à € 16,5 miljoen) van de jaarlijkse Rijksdotaties kan inzetten voor majeure projecten. Bij subsidies aan majeure projecten gaat het om grote bedragen, - vanaf € 500.000,-. In de financiële verordening is de basis gelegd om voor dergelijke projecten meerjarig begrotingsmiddelen te reserveren.

In 2024 is er door het Waddenfonds en het Investeringskader Waddengebied aan de Staten gevraagd om het besluit uit 2016, dat ging over de één derde versus twee derde verhouding, te heroverwegen. In het verlengde hiervan zijn de Staten in de gelegenheid gesteld een zienswijze te geven op de 3e begrotingswijziging 2024. Zij hebben geen zienswijze gegeven en het algemeen bestuur heeft de 3e begrotingswijziging vastgesteld waarmee de algemene reserve van € 25.7 miljoen is toegevoegd aan de reserve majeure projecten. Via deze begrotingswijziging is het besluit van 2016 herzien.

Proefevaluatie Monitoring en Evaluatie en conclusies

Proefevaluatie Waddenfonds en conclusies

In 2025 stond de proefevaluatie van het Systeem voor Monitoring en Evaluatie (SME) centraal. Deze proefevaluatie had als doel het systeem te toetsen, afgeronde projecten te evalueren en inzicht te krijgen in de gevolgen en uitvoerbaarheid van het evalueren zelf.

De aanbesteding voor de proefevaluatie is in september 2024 uitgezet en begin november 2024 gegund aan een extern onderzoeksbureau. De proefevaluatie kende drie doelen:

1. Testen of er, afgaand op afgeronde projecten, al iets te zeggen is over de mate van bijdrage van het Waddenfonds/IKW aan haar doelen.

2. Testen of de systematiek (SME) werkt in haar huidige vorm en of er verbeteringen mogelijk zijn.

3. Meer inzicht in het evalueren zelf.

Eind mei 2025 is de eindrapportage opgeleverd. Al tijdens de interne voorbereidingen had het kernteam Monitoring ondervonden dat de gebruikte systematiek complex is en dat relevante data vaak lastig te achterhalen is. De eindrapportage bevestigde deze bevindingen. De SME bleek in zijn huidige vorm te omvangrijk, te gedetailleerd en te complex om effectief toe te passen. Door de beperkte beschikbaarheid en bruikbaarheid van data waren causale verbanden tussen projecten en uitkomsten bovendien vaak moeilijk te leggen. Een herinrichting van de SME was daarom noodzakelijk. Het rapport concludeert dat de basisstructuur en onderliggende gedachte van de SME bruikbaar zijn, maar dat het systeem moet worden vereenvoudigd en dat de beperkingen helder moeten worden geduid. De ambitie om ‘de mate van doelbijdrage’ kwantitatief vast te stellen blijkt onhaalbaar, omdat de bestaande meetnetten daarvoor onvoldoende toereikend zijn.

Voor de doorontwikkeling van de evaluatiemethodiek adviseert het rapport om projecten en interventies specifieker en diepgaander te onderzoeken, waarbij naast beschikbare kwantitatieve gegevens vooral kwalitatieve methoden worden ingezet. Op basis van de proefevaluatie wordt aanbevolen om in de eindevaluatie niet alle projecten te beoordelen, maar te kiezen voor een beperkte selectie van projecten op basis van advies van deskundigen.

Daarnaast heeft de proefevaluatie duidelijk gemaakt dat een scherp onderscheid nodig is tussen monitoring en evaluatie. Het Waddenfonds heeft de afgelopen jaren veel energie gestoken in monitoring en bijbehorende overlegstructuren, terwijl vanuit de Gemeenschappelijke Regeling alleen een verplichting tot evaluatie bestaat.

Door de focus weer te leggen op evaluatie en meer ruimte te bieden aan kwalitatieve analysemethoden, wordt de opgave werkbaarder. Deze aangepaste koers maakt het bovendien mogelijk inzichten te verkrijgen die in de huidige, sterk kwantitatieve aanpak buiten beeld blijven. Het ambtelijke kernteam monitoring, bestaande uit medewerkers van het Waddenfonds en IKW, werkt momenteel aan de doorontwikkeling van de SME tot een evaluatiesystematiek: de Waddenfonds Evaluatie Methodiek (WEM). Dit gebeurt op basis van de aanbevelingen uit het rapport evenals eerdere adviezen van de Kwaliteitscommissie over de SME.

Subsidieplafonds 2025

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds stelde voor het jaar 2025 vijf subsidieplafonds vast, zie tabel. Voor de financiering van de Kennishouding en het Investeringskader Waddengebied geldt een andere systematiek dan het vaststellen van een subsidieplafond; deze worden onder de tabel toegelicht.

Lopende en beschikbare budgetten 2025

Regeling	thema	Budget 1 januari 2025	Budget openstelling
Subsidieregeling Budget Lokale Innovatie 2024	Budget Lokale Innovatie	€ 351.700	€ 500.000
Subsidieregeling Budget Lokale Innovatie 2025	Budget Lokale Innovatie	€ 500.000	€ 500.000
Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds (STUW) 2023-01	Natuur Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapontwikkeling Bodem, water, licht en geluid Duurzame recreatie en toerisme Verduurzaming energiehuishouding Duurzame Waddenhavens Duurzame visserij Duurzame agrarische sector	€ 4.184.500	€ 15.000.000
Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds (STUW) 2024-01	Natuur Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapontwikkeling Bodem, water, licht en geluid Duurzame recreatie en toerisme Verduurzaming energiehuishouding Duurzame Waddenhavens Duurzame visserij Duurzame agrarische sector	€ 8.090.300	€ 11.000.000
Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds (STUW) 2025-01	Natuur Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapontwikkeling Bodem, water, licht en geluid Duurzame recreatie en toerisme Verduurzaming energiehuishouding Duurzame Waddenhavens Duurzame visserij Duurzame agrarische sector	€ 12.000.000	€ 12.000.000
		€ 25.126.500	€ 39.000.000

Kennishuishouding

Voor de Kennishuishouding wordt geen aparte regeling opgesteld maar wordt gebruik gemaakt van een boekjaarsystematiek.

Majeure projecten

Voor projecten die via het Investeringskader Waddengebied bij het Waddenfonds binnen komen zijn geen aparte subsidieregelingen en openstellingen. Het gaat hier in veel gevallen om grootschalige programma's met meerdere deelprojecten over meerdere jaren.

Omdat het aanvragen betreft die aan de begroting toegevoegd worden, legt het dagelijks bestuur een wijziging van de begroting voor aan het algemeen bestuur. Hierna kan het dagelijks bestuur definitief een besluit nemen over de subsidieverlening.

Subsidieaanvragen

Behandelde aanvragen in 2025

In 2025 heeft het Waddenfonds in totaal vijftig subsidieaanvragen behandeld. Daarvan zijn er negenentwintig verleend.

Behandelde aanvragen	Totaal	BLI	Thematisch	Majeur
Toegekende aanvragen	26	13	12	1
Afgewezen na beoordeling	9	7	2	0
In behandeling	23	15	8	
Ingetrokken aanvragen	8	4	4	0
Niet in behandeling genomen	0	0	0	0
Totaal	**66**	**39**	**26**	**1**

In bijlage 1 wordt elk project beschreven, dat in 2025 subsidie ontving. Bijlage 1 is onderverdeeld in vier hoofdstukken:

1) Verleningen Budget Lokale Innovaties
    a. Budget Lokale Innovaties 2024
    b. Budget Lokale Innovaties 2025
2) Verleningen Thematische subsidieregelingen
    1. Verleningen Thematische openstelling 2024-01
    2. Verleningen Thematische openstelling 2025-01
3) Duurzame kennishuishouding
4) Majeure projecten

Afgewezen subsidieverzoeken

In 2025 is ongeveer 10% van de aanvragen afgewezen. De meeste projecten die zijn afgewezen vielen onder de subsidieregeling Budget Lokale Innovaties. Voor deze regeling geldt dat aanvragen voornamelijk zijn afgewezen omdat het project niet Waddenspecifiek was. Soms bleek dat tijdens het beoordelingstraject geen zicht was op cofinanciering of dat de kans te klein was dat de benodigde vergunningen zouden worden verleend. Ook werden aanvragen afgewezen omdat ze niet bijdroegen aan de doelen of economisch niet haalbaar bleken.

Bezwaar, beroep- en informatieverzoeken

Het afgelopen jaar is er bij het Waddenfonds één bezwaarschriften ingediend. Dit bezwaar is ingediend na een vaststelling van subsidie. Op dit moment loopt deze zaak nog.

Vanuit 2024 liep er nog een bezwaar welke in 2025 afgehandeld is. Dit bezwaar is in overleg en met een aantal gemaakte afspraken tussen het Waddenfonds en de bezwaarmaker door de bezwaarmaker ingetrokken.

In 2023 is een bezwaar ingediend dat na de bezwaarprocedure heeft geleid tot een herzien besluit. Na dit herzieningsbesluit is door de bezwaarmaker in 2023 een beroepsprocedure gestart bij de rechtbank. Dit beroep is behandeld bij de rechtbank waarbij het Waddenfonds volledig in het gelijk is gesteld. De aanvrager was het niet eens met deze uitspraak en is naar de Raad van State gegaan. De aanvrager is in hoger beroep gegaan tegen dit voorstel. Een datum voor het hoger beroep is bij het opstellen van dit jaarverslag nog niet bekend.

Op dit moment zijn er daarmee nog twee zaken in behandeling.

In 2025 is er een informatieverzoek in het kader van de Wet Open Overheid (WOO) ingediend, de stukken zijn openbaar gemaakt op de website van het Waddenfonds.

Verleende subsidies in 2025

Onderstaande diagrammen geven de verdeling weer van de in 2025 verleende subsidies. En de 50/50 verdeling binnen de verleende subsidies van 2025.

Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
BLI	13	€ 359.960	€ 110.716	€ 550.815	€ 1.021.491	€ 1.054.295
Thematisch	12	€ 8.058.763	€ 3.307.860	€ 3.514.695	€ 14.881.318	€ 16.324.646
IKW	1	€ 1.706.462	€ 726.296	€ 0	€ 2.432.758	€ 5.640.012
Totaal	**26**	**€ 10.125.185**	**€ 4.144.872**	**€ 4.065.510**	**€ 18.335.567**	**€ 23.018.953**

*Voor alle tabellen geldt: *) De "Totale investering" vraagt het Waddenfonds op bij de begunstigde. Deze maakt geen onderdeel uit van de beoordeling door het Waddenfonds van de subsidiabele kosten.*

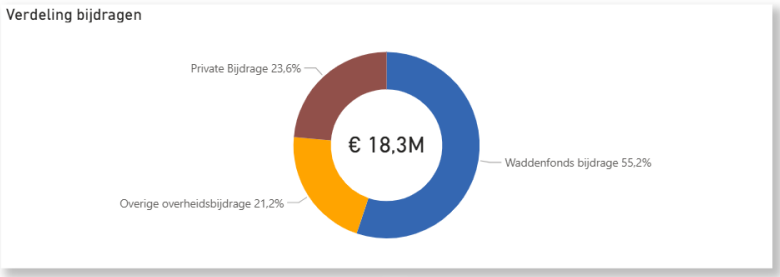

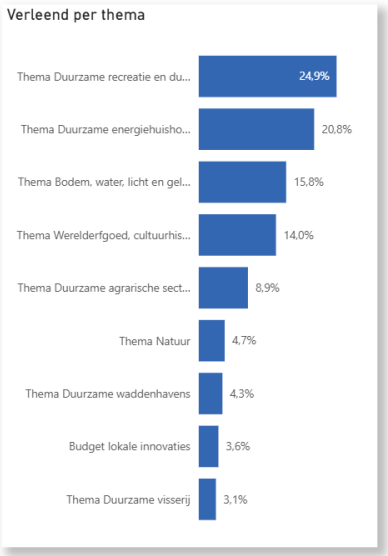

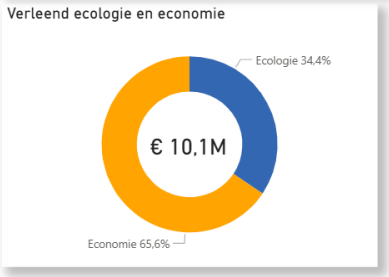

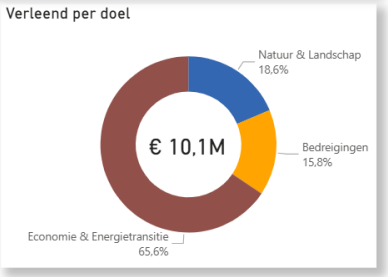

Verleende subsidie binnen de regeling Budget Lokale Innovatie

Per aanvraag is er maximaal € 50.000,- beschikbaar gesteld. Het dagelijks bestuur kent BLI-subsidies toe en neemt direct een besluit over de vaststelling. De projecten dragen op lokaal niveau bij aan de verduurzaming en leefbaarheid van het Waddengebied, daarmee worden de subsidies in het kader van BLI volledig toegerekend aan duurzame economische ontwikkeling.

Verleningen subsidieregeling BLI 2024

Hieronder een overzicht van verleende subsidies binnen deze regeling.

Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
BLI	4	€ 129.120	45.000 -€	€ 205.606	€ 289.726	€ 289.726
Totaal	**4**	**€ 129.120**	**45.000 -€**	**€ 205.606**	**€ 289.726**	**€ 289.726**

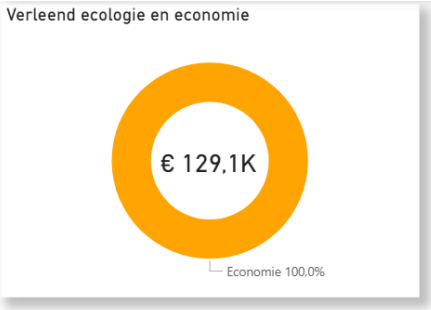

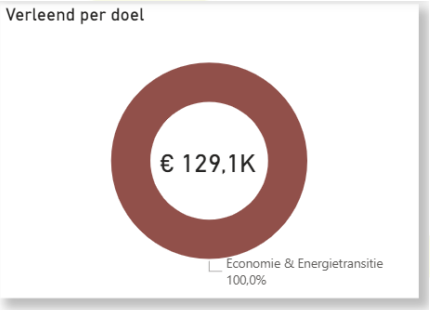

Verleningen subsidieregeling BLI 2025

Hieronder een overzicht van verleende subsidies binnen deze regeling.

Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
BLI	9	€ 230.840	€ 155.716	€ 345.209	€ 731.765	€ 764.569
Totaal	**9**	**€ 230.840**	**€ 155.716**	**€ 345.209**	**€ 731.765**	**€ 764.569**

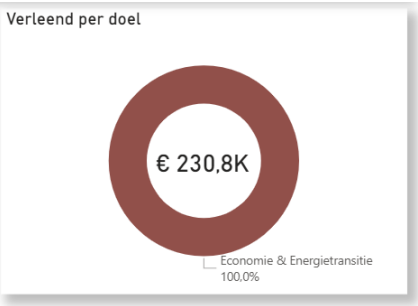

Verleende subsidies binnen de regelingen Thematische Uitvoering Waddenfonds 2023-01, 2024-01 en 2025-01

Stuw 2023-01

In maart 2023 is de Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds 2023/01 (Stuw'23) opengesteld. Het subsidieplafond voor de Stuw'23 bedroeg oorspronkelijk € 8 miljoen en is eind 2023 opgehoogd naar € 15 miljoen. Op 1 maart 2024 is de regeling gesloten, er was nog één aanvraag in behandeling in 2025, deze is afgewezen en daarmee zijn alle aanvragen binnen de subsidieregeling STUW 2023-01 volledig afgehandeld. Het budget dat nog beschikbaar was is door een besluit van het dagelijks bestuur vrijgevallen naar het budget thematische openstellingen.

Stuw 2024-01

Op 1 mei 2024 is de Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds 2024/01 (Stuw'24) opengesteld. Het subsidieplafond voor de Stuw'24 bedroeg oorspronkelijk € 5 miljoen en is opgehoogd naar € 11 miljoen. Op 31 januari 2025 is de Stuw'24 gesloten. In totaal zijn er 17 aanvragen ingediend. Doordat de regeling op 31 januari sloot waren er in 2025 nog een aantal aanvragen in behandeling, die inmiddels zijn afgehandeld. Dat budget wat nog beschikbaar was van de openstelling is door een besluit van het dagelijks bestuur naar het budget thematische openstellingen vrijgevallen. Hieronder een overzicht van verleende subsidies binnen deze regeling.

Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
Thematisch	7	€ 3.740.742	€ 2.570.849	€ 2.257.191	€ 8.568.782	€ 8.708.382
Totaal	**7**	**€ 3.740.742**	**€ 2.570.849**	**€ 2.257.191**	**€ 8.568.782**	**€ 8.708.382**

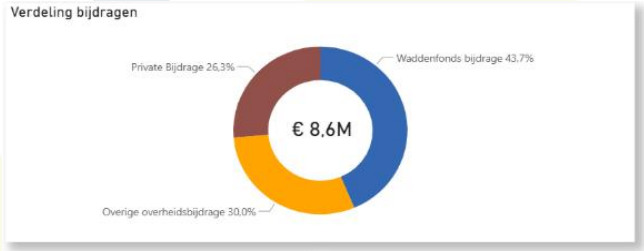

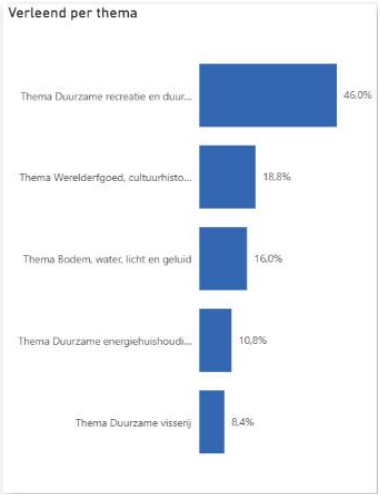

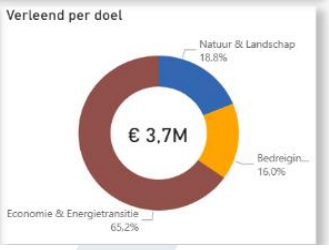

STUW 2025-01

Op 3 maart 2025 is de Stuw'25 opengesteld en op 2 december '25 is de regeling gesloten. In totaal zijn er zeventien aanvragen ingediend, waarvan er acht nog in behandeling zijn. Over deze acht aanvragen wordt in 2026 een besluit genomen. Hieronder een overzicht van verleende subsidies binnen deze regeling.

Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
Thematisch	5	€ 4.318.021	€ 737.011	€ 1.257.504	€ 6.312.536	€ 7.616.264
Totaal	**5**	**€ 4.318.021**	**€ 737.011**	**€ 1.257.504**	**€ 6.312.536**	**€ 7.616.264**

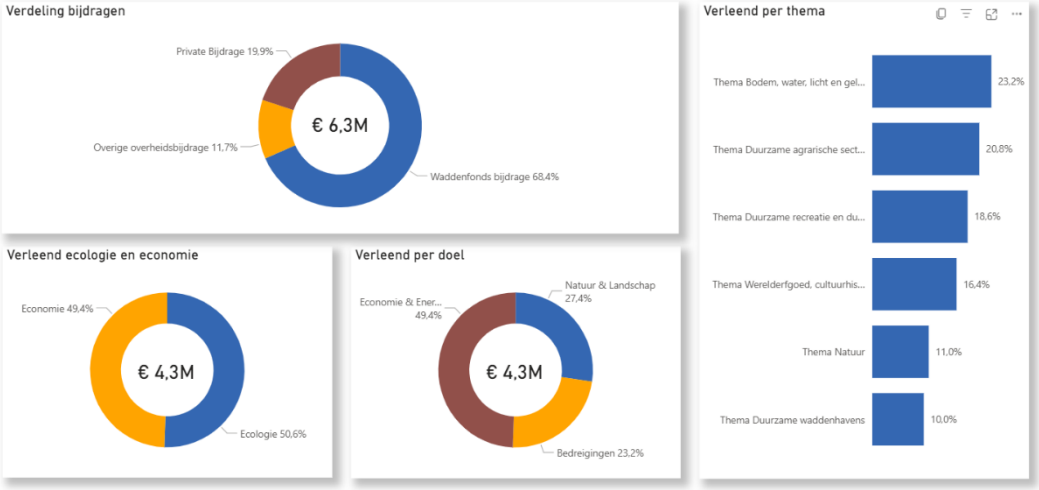

Wijzigingsverzoeken – ophoging van het eerder verleende subsidiebedrag

Het dagelijks en algemeen bestuur heeft ingestemd met een begrotingswijziging en daarmee de subsidie verhoogd voor één lopend majeur project.

De reden om een aanvullende subsidie te verlenen was onder andere een stijging van de bouwkosten en meerkosten door vertraging. Het algemeen en dagelijks bestuur heeft in maart 2022 een werkwijze vastgesteld hoe het Waddenfonds met deze wijzigingen omgaat, met deze werkwijze konden aanvragers tot 1 januari 2024 een wijzigingsverzoek indienen.

Verleende subsidies meerjarige grote projecten via het Investeringskader Waddengebied (IKW)

In 2025 is er door het algemeen en dagelijks bestuur van het Waddenfonds aan één aanvrager subsidie verleend aan een nieuw meerjarig, groot project die via het Investeringskader Waddengebied bij het Waddenfonds is ingediend.

Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
IKW	1	€ 1.706.462	€ 726.296	€ 0	€ 2.432.758	€ 5.640.012
Totaal	**1**	**€ 1.706.462**	**€ 726.296**	**€ 0**	**€ 2.432.758**	**€ 5.640.012**

**) De "Totale investering" vraagt het Waddenfonds op bij de aanvraag. Deze maakt geen onderdeel uit van de beoordeling door het Waddenfonds van de subsidiabele kosten.*

Vastgestelde projecten in 2025

Aantal projecten	Subsidie Waddenfonds	Vastgestelde subsidie	Vrijval huidig boekjaar	Vrijval
31	€ 29.409.684	€ 27.624.682	€ 388.518	€ 837.218

In 2025 zijn door het Waddenfonds éénendertig projecten definitief vastgesteld. In onderstaande grafieken wordt dit cijfermatig weergegeven.

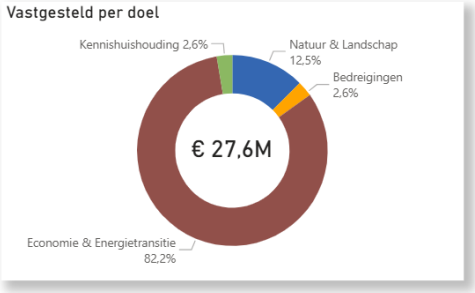

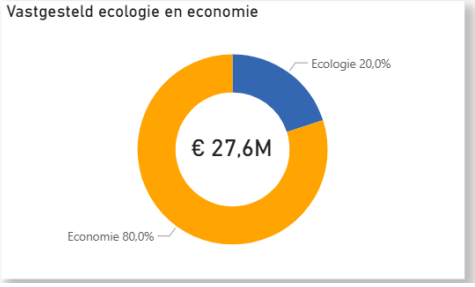

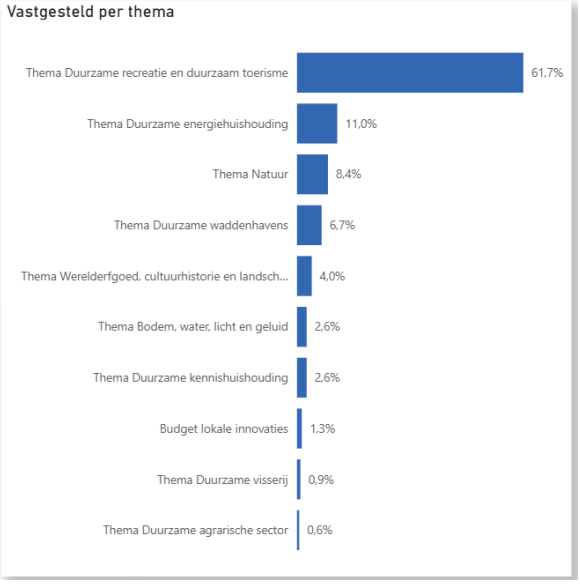

Toelichting: De vrijval in deze tabel betreft de totale vrijval van vastgestelde ***subsidie in 2025. De vrijval van thematische projecten en budget lokale innovatie valt vrij*** *naar de algemene reserve van het Waddenfonds. Wanneer* ***majeure projecten*** *worden vastgesteld, valt de resterende subsidie vrij en wordt via een begrotingswijziging toegevoegd aan de reserve majeure projecten.*

De governance in het Waddengebied

Het Waddengebied wordt net als de rest van Nederland bestuurd door de overheden: gemeenten, provincies en het rijk. Ook de Waddenzee is dus ingedeeld bij Rijk, provincies en gemeenten. Om ervoor te zorgen dat er een duidelijk en samenhangend beleid voor de Waddenzee wordt gevoerd, werken de waddenoverheden veel samen.

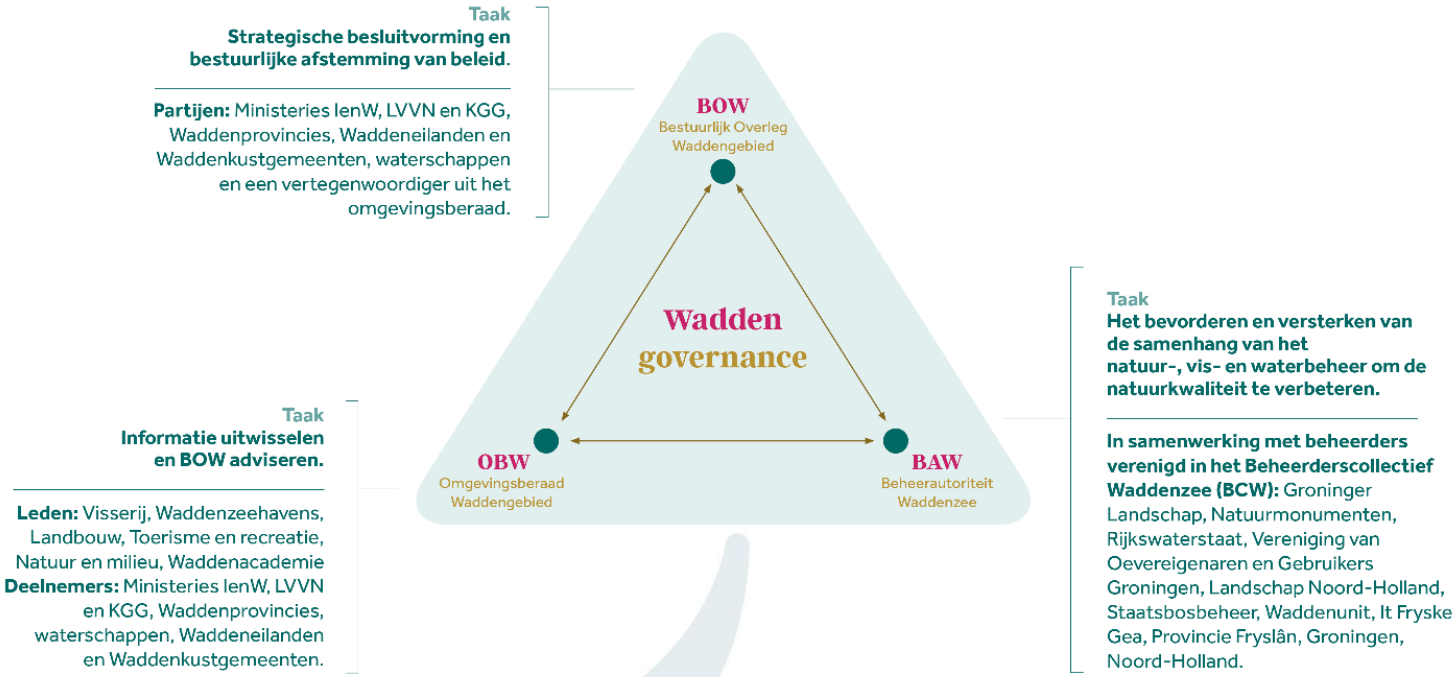

Agenda voor het Waddengebied 2050

In 2021 is de gezamenlijk ontwikkelde Agenda voor het Waddengebied 2050 vastgesteld. Deze Agenda voor het Waddengebied heeft twee doelen:

1. Een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap
2. Een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied in 2050.

De Agenda voor het Waddengebied 2050 bundelt bestaande ambities, doelen en strategieën van Rijk en regio, scherpt deze aan waar dat kan en benoemt de belangrijkste opgaven en bijbehorende dilemma's die door nieuwe ontwikkelingen op het Waddengebied afkomen. Waar mogelijk bevat de Agenda nieuwe beleidskeuzes. Begin 2023 is het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 vastgesteld. Het Uitvoeringsprogramma is adaptief en wordt elke 2 à 3 jaar bijgesteld.

Relatie met het Waddenfonds

Voor het uitvoeren van programma's en projecten is de Agenda voor het Waddengebied 2050 voor het Waddenfonds mede richtinggevend. De provincies zijn vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Overleg Wadden en nemen besluiten over de Agenda voor het Waddengebied 2050 en het uitvoeringsprogramma 2021-2026. Op deze manier zijn de doelen van het Waddenfonds en de Agenda in meer of mindere mate met elkaar verweven. In het Uitvoeringsprogramma van de Agenda worden koppelingen gelegd met projecten die het Waddenfonds mogelijk maakt, zoals het programma Green Shipping. Het Waddenfonds kan als financier optreden voor onderdelen van het Uitvoeringsprogramma als dat past binnen het Uitvoeringskader van het Waddenfonds.

Ontwikkelingen in het Waddengebied in 2025

1. Waddenbalans 2024

In april 2025, presenteerden de provincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland de Waddenbalans 2024. De Waddenbalans is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de Vereniging van Waddenzeegemeenten en Samenwerkingsverband De Waddeneilanden. Deze periodieke sociaaleconomische monitor biedt een actueel beeld van de brede welvaart en economische activiteiten in het Waddengebied en richt zich op 14 kustgemeenten in het gebied met in totaal ruim 460.000 inwoners. Thema's als gezondheid, inkomen, welbevinden, mobiliteit en sociale samenhang worden inzichtelijk gemaakt en voor het Waddengebied vergeleken met landelijke trends.

Resultaten laten onder andere zien dat de brede welvaart verschilt tussen de Waddeneilanden, havengemeenten en kustgemeenten. Een belangrijk aandachtspunt voor het gehele Waddengebied is de gezondheid van inwoners. Deze ligt gemiddeld onder het landelijk niveau.

2. Staat van de Waddenzee 2025

De Staat van de Waddenzee 2025 opgesteld door de Waddenacademie verscheen in juni 2025. Deze Staat geeft een integraal beeld van de ecologische staat van de Nederlandse deel van de Waddenzee, op basis van 238 indicatoren verdeeld over thema's zoals weer & klimaat, leefomgeving en soorten. Uit het rapport blijkt dat ongeveer een derde van de indicatoren (92 van 238) slechter scoren dan de referentiewaarden, ook een derde van de indicatoren leveren een onzeker beeld op: de status is onzeker en mogelijk zorgelijk. En tot slot scoren ongeveer 32% van de indicatoren scoren beter dan de referentiewaarden. Het rapport legt niet uit welke oorzaken er precies zijn of welke maatregelen direct het verschil maken. Het dient als basis voor het toekomstige beleidskader.

3. Agenda voor het Wadengebied 2050

De Agenda voor het Waddengebied is eind 2020 verschenen en ondertekend door bijna alle relevante partijen uit het Waddengebied. Ook is er een uitvoeringsprogramma uitgewerkt. Onder meer via de majeure projecten draagt het Waddenfonds/ IKW bij aan uitvoering van dit uitvoeringsprogramma. Zoals hiervoor in het hoofdstuk "Verlenging Gemeenschappelijke regeling" al is aangehaald, gaat het Waddenfonds bij een verlenging en binnen de kaders van het Wadenfonds zijn beschikbare budget zoveel mogelijk richten op de een bijdrage aan de uitvoering van de Agenda.

Rondom deze agenda zijn in 2025 meerdere ontwikkelingen te noemen:

Uitwerking ABDTOPConsult-rapport

Op 23 maart 2023 besloot het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW) een rapport te laten opstellen over de bekostiging van de opgaven in het Waddengebied (Agenda Waddengebied 2050). Dat heeft geleid tot het rapport van ABDTOPConsult van 22 maart 2024, met als titel: 'Ongedeeld gebied, verdeelde verantwoordelijkheid, opgedeelde bekostiging'. In dat rapport wordt onder meer geadviseerd om een gezaghebbend persoon te vragen de aanbevelingen uit het rapport te kunnen opvolgen. De heeft ertoe geleid dat de heer Jan Jaap de Graeff en mevrouw Carla de Rie in 2025 aan de slag zijn gegaan met de opdracht de meest urgente en grootste opgaven in het Waddengebied te benoemen, te adviseren over een doelmatige governance en de benodigde financiering. Er is gevraagd advies te geven over het versterken van de uitvoeringskracht en de toekomst van de Waddenacademie en het Waddenfonds.

Vanuit het Waddenfonds en IKW is enkele malen gesproken met beide personen en is input gegeven voor de adviezen. Begin 2026 zal een definitief advies worden opgeleverd dat naar verwachting medio 2026 leidt tot besluiten in het BOW.

Evaluatie Agenda en uitvoeringsprogramma

Parallel aan de hiervoor genoemde opdracht voert een extern bureau een evaluatie uit van de Agenda voor het Waddengebied 2050 en het Uitvoeringsprogramma. Eind 2025 wordt een conceptrapport opgeleverd.

Waddenkoers

In het afgelopen jaar hebben de leden van de Stuurgroep Waddenprovincies (de Waddengedeputeerden van de provincies Fryslân, Noord-Holland en Groningen) meerdere keren met elkaar gesproken over de voortzetting van de interprovinciale Waddensamenwerking. Deze gesprekken waren mede ingegeven door de aanstaande beëindiging van het Waddenfonds en het Investeringskader Waddengebied, ontwikkelingen die een nieuwe fase in de provinciale samenwerking markeren. Er zijn ook andere, externe ontwikkelingen die ertoe hebben bijgedragen dat de provincies zich met hernieuwde aandacht oriënteren op hun bestuurlijke rol in het Waddengebied.

In opdracht van de Stuurgroep Waddenprovincies wordt gewerkt aan een interprovinciaal samenwerkingsvoorstel. De werktitel van het samenwerkingsvoorstel is de Waddenkoers. In de loop van 2026 zal de Waddenkoers worden vastgesteld.

4. Beleid

Er spelen diverse beleidsontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het werk van het Waddenfonds. Gedacht kan worden aan de plannen van Defensie in het Waddengebied zoals een munitiedepot bij Kollumerwaard en uitbreiding van activiteiten op de Vliehorst. Begin volgend jaar vindt op basis van het Advies De Graeff en de evaluatie van de Agenda, besluitvorming in het BOW plaats over onder andere prioritering, uitvoeringskracht, governance en financiering van de opgaven in de Agenda voor het Waddengebied. Dit moet ook richting geven aan een nieuw op te stellen Uitvoeringsagenda. De uitbreiding van Defensieactiviteiten moet daarin worden mee- en opgenomen in gebiedsontwikkelingen, koppelkansen en investeringen.

Beleidskader natuur, Natuur Herstel Verordening

Van belang zijn verder het Beleidskader Natuur en de invoering van de Natuur Herstel Verordening die in 2026 aan de Europese Commissie aangeleverd moet worden. Implementatie kan tot gevolg hebben dat er activiteiten worden gereguleerd of verboden. Zaken waar het Waddenfonds in haar werk rekening mee moet houden.

Dijkversterking Schier

De Waterschappen hebben in het OBW van 25 september 2025 hun zorg uitgesproken over de samenwerking tussen Rijk en Regio vanuit het belang van integraal te werken aan de verschillende opgaven in het Waddengebied. Dit staat onder druk door een voorgenomen besluit over Dijknormering met effect voor een lopend gebiedsproces op Schiermonnikoog. OBW-vertegenwoordiger Frank Jorna heeft het OBW gevraagd om ondersteuning van deze oproep.

Routekaart plus

Om ruimte te maken voor een bredere kustontwikkeling wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een Praatplaat Routekaart Plus. Deze praatplaat kan worden ingezet als richtinggevend voor de gewenste ontwikkeling van de kustzone. Het Rijk (Ministerie LVVN) is gevraagd de mogelijke ruimte voor een bredere Waddenkustzone verder te onderzoeken binnen het Beleidskader Natuur, Natuur beheerplannen en in de Natuur Herstel Verordening aan de hand van de Praatplaat Plus. De ontwikkelingen van majeure projecten langs de waddenkust wordt met meer ruimte voor bredere kustontwikkeling beter mogelijk gemaakt.

1 Paragrafen (Jaarrekening 2025)

Paragraaf 1 Bedrijfsvoeringskosten

In het overzicht van baten en lasten is de post organisatiekosten weergegeven. Deze post bestaat uit personeelskosten en bedrijfsvoeringskosten.

Ter ondersteuning van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur is een kleine organisatie ingericht. Er is standaard een secretaris-directeur, plaatsvervangend directeur/programmaregisseur, controller, vijf programmaregisseurs en ondersteuning. Overige standaard substantiële personeelskosten betroffen inhuur van de beheerfunctie - deze functie wordt uitgevoerd door de afdeling Subsidies van de provincie Fryslân - en de overige ondersteunende diensten op het gebied van financiën, personeel, archief, communicatie, informatie en juridische zaken. Deze worden ook structureel ingehuurd van de provincie Fryslân (als gevolg van art. 9 bestuursakkoord).

Ten slotte zijn in de bedrijfsvoeringskosten opgenomen de kosten van werkplekken, huisvestingskosten, bureaukosten en ook externe inhuur voor specifieke en specialistische advisering.

De organisatiekosten kenden tot 2018 een maximaal van 5%[1] van het gemiddelde van de rijks(jaar)dotaties tot en met 2026 (het einde van de looptijd van het Waddenfonds is tot en met 2027). Daarbij is afgesproken dat er prudent met de beschikbare ruimte voor bedrijfsvoeringskosten wordt omgegaan.

Per 2018 zijn voor bedrijfsvoering extra middelen uitgetrokken, in totaal € 2.6 miljoen, dit is 7,4%. De dekking á € 850.000,- vindt plaats vanuit de algemene reserve. Mocht blijken dat er minder middelen nodig zijn voor de organisatie, dan vloeien deze middelen terug naar de Algemene Reserve.

Met het vaststellen van de begroting 2024 hebben de drie Provinciale Staten besloten deze verhoging van de organisatie-/bedrijfsvoeringskosten te continueren tot en met 2027.

Rechtmatigheidsverantwoording per 2023
Per boekjaar 2023 moet het dagelijks bestuur zelf de rechtmatigheidsverantwoording over 3 van de 9 rechtmatigheidscriteria afleggen - dat zijn de criteria 7 t/m 9 - in de jaarrekening volgens een verplicht model van de commissie BBV. In het verplichte model worden eventuele onrechtmatigheden genoemd en in deze paragraaf verder toegelicht.

Geconstateerde afwijkingen per budget:

Voor de post "**Waardevermindering en vorderingen**" zijn twee bedragen opgenomen.

"Voor het project "Vergroten en versterken van het cultuurhistorisch toerisme op Vlieland" is een voorziening getroffen van € 24.615,-. Er is bezwaar aangetekend tegen de vaststelling van het project. In overleg met bezwaarmaker is de procedure op on-hold gezet. Er is in januari 2025 een gesprek met bezwaarmaker gevoerd over het bezwaar. De uitkomsten van dit gesprek zijn dat bezwaarmaker € 140.000 in januari 2025 overgemaakt is aan het Waddenfonds.

Op advies van de bezwarencommissie is een compromis gesloten tussen het Waddenfonds en de bezwaarmaker. Op basis van dit compromis is van de resterende € 24.615 nog € 15.000 terugbetaald. Het restant van € 9.415 is daarmee afgeboekt van de voorziening."

[1] "In de begroting Waddenfonds 2016 wordt uitgegaan van maximaal 5 % bedrijfsvoeringskosten. Dit percentage is gebaseerd op het gemiddelde van de Rijks(jaar)dotaties aan het Waddenfonds en bedraagt € 1.750.000,--. Het Waddenfonds acht dit een noodzakelijk bedrag voor een kwalitatief verantwoorde bedrijfsvoering. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragrafen 5.2 en 6.2.2. van de begroting Waddenfonds 2016."

"Voor het project AHPD is in de jaarrekening 2023 een voorziening getroffen van € 428.824,-. Het Waddenfonds heeft op 9 december 2022 de subsidiebeschikking van het project Demonstratie AHPD Ameland vastgesteld op €1.059.778. Hetgeen betekent dat onder verrekening van de al uitgekeerde voorschotten € 428.824,- terugbetaald moet worden. Er is tegen dit besluit bezwaar ingediend. In juli 2023 heeft de bezwaarschriftencommissie het Waddenfonds in het gelijk gesteld. Het dagelijks bestuur heeft op 20 september 2023 dit besluit overgenomen en heeft het terugvorderingstraject ingezet.

De aanvrager heeft via de Rechtbank beroep aangetekend op het besluit op bezwaar. De rechtbank heeft het Waddenfonds in het gelijk gesteld. De aanvrager is daarna naar de Raad van state gegaan, ook zij hebben het Waddenfonds in het gelijk gesteld en moet er in overleg een regeling getroffen worden. Echter is er door de aanvrager op de uitspraak van Raad van State hoger beroep aangetekend op deze uitspraak. Er kan desgevraagd (bij de opmaking van de jaarrekening) nog geen datum genoemd worden voor een nieuwe zitting.

Bij de opmaking van het jaarverslag zijn deze middelen nog niet terugbetaald en is de vordering ten behoeve van de jaarrekening voorzien."

Organisatiekosten
Hier blijft een bedrag over en in overeenstemming met de gemaakte afspraken vloeit een overgehouden bedrag terug naar de Algemene reserve, of naar een ander budget mocht het bestuur daarover besluiten.
Per 2018 zijn voor bedrijfsvoering extra middelen uitgetrokken. Ook is met de vaststelling van de begroting 2020, ingestemd met een tijdelijke verhoging à € 500.000 voor de jaren 2020, 2021 en 2022. Met de 6e begrotingswijziging 2020 is ingestemd met een verhoging van € 350.000,- (bij elkaar opgeteld een verhoging van € 850.000,-) en in totaal € 2.6 miljoen, dit is 7,4%. De dekking á € 850.000,- vindt plaats vanuit de algemene reserve.

Ontwikkelbudget en monitoring
Het ontwikkelbudget en monitoring is slechts ten dele ingezet. De reden dat het ontwikkelbudget een onder uitputting heeft is omdat er in 2025 minder inzet van externen gebruik is gemaakt voor bijvoorbeeld extra werk of een verkenning. Daarnaast zijn er ook minder majeure processen geweest die aanspraak konden maken op de inzet van procesmiddelen die uit deze post gedekt worden. Wat betreft monitoring, in 2025 is de proefevaluatie opgeleverd.

Paragraaf 2 Financiering

Deze paragraaf gaat over het beheer van de financiële middelen. De kaders voor het op een verantwoorde manier beheren van de financiële middelen worden gevormd door de Financiële Verordening en de wet Financiering decentrale overheden (Fido).

Ontwikkeling financieringssaldo

Dit betreft het saldobedrag dat het Waddenfonds ontvangen heeft tot ultimo 2025 maar nog niet heeft uitgegeven. Het saldo aan liquide middelen en deposito's bedroeg begin 2025 € 208 miljoen positief. Het saldo is gedurende het jaar afgenomen tot € 203 miljoen positief eind 2025. Medio december 2013 is de Wet Schatkistbankieren (SKB) van kracht geworden. Dit houdt in dat decentrale overheden hun overtollige geldmiddelen verplicht bij het Ministerie van Financiën dienen onder te brengen.

Beleggingen/ontvangen rente

Het grootste gedeelte van de tijdelijk overtollige geldmiddelen wordt op rekening-courant bij het Agentschap van Financiën aangehouden. De rentevergoeding hierop is gebaseerd op ESTR. Dit staat voor Euro Short term rate en is de rente waartegen gemiddeld genomen overnight en zonder onderpand liquiditeiten zijn geleend in de eurogeldmarkt. De ESTR is vanaf medio september 2022 weer boven de 0% uitgekomen en sindsdien wordt er door het Agentschap weer rente vergoed over rekening-courant tegoeden.

Ontwikkeling financiële markten

De ECB heeft in 2025 de Refirente in stappen verlaagd van 2,91% naar 1,92%.

Risicobeheer treasury

De belangrijkste risico's voor de GR Waddenfonds waren en zijn: renterisico en kredietrisico. De volgende maatregelen zijn genomen om deze risico's te beheersen.

Renterisicobeheer

Vanuit de wet Fido worden richtlijnen gegeven voor het renterisico voor korte- en langetermijnfinanciering. Het renterisico op kortlopende financieringen wordt beperkt door een zogenaamde kasgeldlimiet, van 8,2% van de begroting. De GR Waddenfonds heeft overtollige liquiditeiten en maakt geen gebruik van kortlopende financieringen. Over de overtollige liquiditeiten ontvangt het Waddenfonds rente.

Voor de langetermijnfinancieringen geldt de renterisiconorm, die van toepassing is op vaste schulden en aangetrokken geldleningen. De GR Waddenfonds heeft geen langlopende schulden en geldleningen.

Kredietrisicobeheer

Het kredietrisico van de GR Waddenfonds is zeer gering. Tijdelijk overtollige geldmiddelen worden op basis van de Wet Schatkistbankieren uitsluitend en verplicht belegd bij het Ministerie van Financiën. De GR maakt geen gebruik van derivaten.

Een risico betreft de kostenstijging. Te zien is dat subsidieaanvragers te maken krijgen met hogere kosten voor grondstoffen en vertragen. Het fonds moet daarom rekening houden met wijzigingsverzoeken in relatie tot ophogingen van de subsidies. Dit risico wordt in de gaten gehouden en zal tot reservering subsidielasten leiden.

Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de GR Waddenfonds in staat is om financiële risico's op te vangen zonder dat wijziging van beleid noodzakelijk is. In de werkwijze voor de subsidies worden beschikte subsidies tevens gereserveerd als verplichtingen in het jaar waarin de beschikking is verstrekt, waarmee de uitgaven één op één lopen. Door het werken met subsidieplafonds houdt het bestuur sturing en kan het een programma voor dat jaar limiteren op het moment dat er een risico bestaat dat de doelen van het Waddenfonds niet gehaald worden. Daardoor worden risico's als minimaal ingeschat.

In het uit te werken plan om tot verlenging van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds te komen wordt ook het weerstandsvermogen betrokken. Het weerstandsvermogen van € 5.8 miljoen wordt vooralsnog gereserveerd voor de organisatiekosten van het Waddenfonds tot en met 2029. In het hoofdstuk "Voorstel wijzigen gemeenschappelijke regeling Waddenfonds" wordt uitgebreid ingegaan op het voorstel wat gedaan is aan de Gedeputeerde en Provinciale Staten van de drie Waddenprovincies.

Risicobeheersing

Een risico is dat het Waddenfonds meerjarige beschikkingen verstrekt aan majeure projecten. Hierdoor wordt in een keer het hele bedrag voor het project toegekend. Het grote voordeel is dat subsidieaanvragers meer zekerheid hebben en ook gemakkelijker cofinanciering kunnen krijgen. Om het risico te beperken wordt de beschikking nadrukkelijk aan voorwaarden gekoppeld.

Een ander risico zou kunnen ontstaan als een subsidieaanvrager een bezwaar- en beroepsprocedure instelt tegen een afgewezen of een lager vastgestelde subsidieaanvraag. Om een eventuele honorering van bezwaar- en beroepschriften te kunnen dekken wordt 20% van het gedecentraliseerde jaarbudget als weerstandsvermogen aangehouden. Voor de berekening van het weerstandsvermogen wordt het jaarbudget vanaf 2018 van bijna € 29 miljoen gehanteerd. Hiermee wordt het weerstandsvermogen op € 5,8 miljoen berekend. Dit bedrag is binnen de algemene reserve afgezonderd van de vrij aanwendbare middelen.

Bij de organisatiekosten (onvoorzien) betreft het de materiële risico's (als huurcontract of personele conflicten). De materiële risico's worden als marginaal ingeschat. Uitgangspunt is dat eventuele risico's binnen de begrote organisatiekosten kunnen worden afgedekt.

Financiële kengetallen Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds

1A. Netto schuldquote			
(bedragen x € 1.000)			
Bij jaarrekening ultimo jaar	*jaarrekening 2024*	*begroting 2025*	*jaarrekening 2025*
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	335	700	57
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	158.867	150.663	138.441
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	-	-	-
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	208.337	200.000	203.742
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	26	10	8
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.739	1.250	1.023
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	36.914	35.696	33.566
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-138%**	**-140%**	**-197%**

Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.
Aangezien het Waddenfonds alleen middelen besteed die ze ontvangt van het Rijk in het kader van het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds en de provincies geen middelen beschikbaar stellen, zal het Waddenfonds niet meer geld uitgeven dan dat ze uiteindelijk van het Rijk zal ontvangen.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen			
(bedragen x € 1.000)			
Bij jaarrekening ultimo jaar	*jaarrekening 2024*	*begroting 2025*	*jaarrekening 2025*
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	335	700	57
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	158.867	150.663	138.441
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	-	-	-
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	208.337	200.000	203.742
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	26	10	8
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.739	1.250	1.023
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	36.914	35.696	33.566
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-138%**	**-140%**	**-197%**

Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.
De quote is hetzelfde als bij 1A, het Waddenfonds verstrekt tot op heden geen leningen.

2. Solvabiliteitsratio			
(bedragen x € 1.000)			
Bij jaarrekening ultimo jaar	*jaarrekening 2024*	*begroting 2025*	*jaarrekening 2025*
A. Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	51.777	50.000	66.448
B. Balanstotaal	211.119	201.763	205.186
Solvabiliteit (A/B) x 100%	**25%**	**25%**	**32%**

Toelichting:
Hoe hoger de solvabiliteit van een onderneming, hoe gezonder het bedrijf. Een solvabiliteitsratio van 25% – 40% wordt als gezond gezien. Het Waddenfonds is een tijdelijke regeling tot en met het jaar 2026 die tot doel heeft de middelen van het Waddenfonds te besteden in de Waddenprovincies. Aan het eind van de regeling zal de solvabiliteit de 0% naderen.

3. Kengetal grondexploitatie			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			
4. Structurele exploitatieruimte			
(bedragen x € 1.000)			
Bij jaarrekening ultimo jaar	*jaarrekening 2024*	*begroting 2025*	*jaarrekening 2025*
A. Totale structurele lasten	115.472	46.817	19.035
B. Totale structurele baten	36.914	34.225	33.566
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	45.345	-	29.440
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	126.735	12.591	15.673
E. Totale baten	163.649	46.816	49.239
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	**2%**	**0%**	**2%**
Toelichting:			
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening is.			
5. Belastingcapaciteit			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			

Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf kapitaalgoederen dient inzicht te worden gegeven in het onderhoudsprogramma van de kapitaalgoederen (zoals wegen, gebouwen en openbare ruimte), de financiële consequenties en de vertaling hiervan in de begroting. Deze paragraaf is voor de GR Waddenfonds niet van toepassing.

Paragraaf 5 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing.

Paragraaf 6 Lokale Heffingen

Deze paragraaf is niet van toepassing.

Paragraaf 7 Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn vennootschappen, stichtingen of verenigingen waarin de GR Waddenfonds deelneemt. Deze zijn niet aan de orde.

2. Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2025

Activa	31 december 2025	31 december 2024
Vlottende activa		
Voorraden		
Vooruitbetalingen	2.500	2.500
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Rekening courant met het Rijk	203.742.071	208.336.393
Vordering op openbare lichamen	1.383.091	2.390.219
Overige vorderingen	50.000	364.350
Banksaldi	7.875	25.999
	205.185.537	**211.119.460**

Passiva	31 december 2025	31 december 2024
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	13.395.936	13.145.936
Bestemmingsreserve	52.288.203	35.939.719
Gerealiseerde resultaat	763.882	2.831.584
Totaal algemene reserve	66.448.021	51.917.239
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Schulden aan openbare lichamen	0	0
Overige schulden	56.924	334.137
Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies	138.441.457	158.866.890
Facturen onderweg	239.134	1.195
	205.185.536	**211.119.461**

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	31 december 2025	31 december 2024
Activa		
Verplichtingen		
Huurovereenkomst Huis van de Wadden	90.000	90.000
NWO Programma		100.000
Boekjaarsubsidie Waddenacademie 2027	726.000	726.000

2.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2025

	Realisatie vorig begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar Na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Baten				
Decentralisatie-uitkering	28.878.000	28.878.000	28.878.000	28.878.000
Rente	8.036.080	4.655.000	4.660.600	4.687.744
	36.914.080	33.533.000	33.538.600	33.565.744
Lasten				
Beschikte subsidies (toegevoegd aan OP)	9.993.581	9.028.000	8.418.700	8.418.723
Saldo vrijval projecten	-5.043.928	-	-239.800	-532.269
Majeure projecten (toegevoegd aan OP)	104.665.768	21.155.000	8.492.800	8.498.795
Waardevermindering vorderingen	24.615	0	0	0
Budget Kennishuishouding	3.328.171	100.000	100.000	100.000
Monitoring	22.660	100.000	100.000	22.220
Ontwikkelbudget	120.133	300.000	300.000	146.525
Organisatiekosten	2.360.818	2.600.000	2.600.000	2.380.968
	115.471.818	33.283.000	19.771.700	19.034.963
Saldo van baten en lasten	**-78.557.738**	**250.000**	**13.766.900**	**14.530.782**
			0	
Onttrekking aan de algemene reserve	34.750.000			
Onttrekking aan overloop bestemmingreserve	7.807.400	-	15.673.300	15.673.300
Onttrekking aan reserve Majeure projecten	84.177.300			
Toevoegen aan de algemene reserve	0	-250.000	-250.000	-250.000
Toevoeging aan reserves naar Majeure projecten	-32.503.578		-12.907.600	-12.907.600
Toevoeging aan overloop bestemmingsreserve	-12.841.800		-16.282.600	-16.282.600
Gerealiseerde resultaat	**2.831.584**	**0**	**0**	**763.882**

2.3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Deze jaarrekening dient als financiële verantwoording over het boekjaar 2025 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds. Hij is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die zich voordeden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in meegenomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden op grond van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremies voor gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient hiervoor wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans
Financiële vaste activa
Uitzettingen in ’s Rijksschatkist met een looptijd van langer dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende activa
Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
De verleende subsidies tot en met 31 december 2025 zijn in het boekjaar volledig als last verantwoord en toegevoegd aan de overlopende passiva (OP) ‘Nog te betalen subsidies’. De onttrekking aan de overlopende passiva betreft de in 2025 daadwerkelijk uitbetaalde subsidies (voorschotten en afrekeningen). Vrijval van subsidies door lagere afrekeningen of het vervallen van projecten worden ten gunste van de programmarekening gebracht. De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Werkwijze Meerjarig beschikken
Het Waddenfonds heeft qua lastneming altijd zoveel mogelijk de BBV-richtlijnen voor projectfinanciering (bij provincies) gevolgd, “lastneming loopt gelijk met besteding”. De lastneming voor majeure projecten liep tot en met boekjaar 2023 zoveel mogelijk gelijk aan het kastritme en bestedingsritme van een majeur project. Om het inzicht van de jaarstukken tegemoet te komen is door het algemeen bestuur via de 5e begrotingswijziging 2024 besloten tot een stelselwijziging. Met de toegepaste stelselwijziging vanaf boekjaar 2024 vindt volledige lastneming plaats in het jaar van subsidieverlening voor de majeure projecten, dit is daarmee gelijk aan thematische projecten. Het effect van de stelselwijziging is hoofdzakelijk zichtbaar in de posten “Majeure projecten (toegevoegd aan OP)” en de “Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies”.

De subsidieprojecten die verleend worden, zullen volledig als last worden genomen in het jaar dat de beschikking wordt afgegeven. Hier is het kasritme niet van belang bij het nemen van de last.

2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2025

Activa	31-12-2025	31-12-2024
Vlottende activa		
Voorraden		
Vooruitbetalingen	2.500	2.500
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Ministerie van Financiën, rekening courant	203.742.071	208.336.393
Vordering op openbare lichamen		
Nog te ontvangen BTW	359.619	399.135
Nog te verrekenen huur en energielasten		16.427
Te veel in rekening gebracht detacheringsvergoeding		-
Nog te ontvangen rijksbijdrage 2024		185.115
Betreft rentevergoeding 4e kwartaal 2024 Ministerie van Financiën		1.739.406
Btw 2025		50.136
Betreft rentevergoeding 4e kwartaal 2025 Ministerie van Financiën	1.023.472	
	1.383.091	2.390.219
Overige vorderingen		-
Nog te verrekenen huur en energielasten		
Nog te verrekenen subsidie vaststellingen	478.824	817.789
Voorziening dubieuze debiteuren	- 428.824	- 453.439
	50.000	364.350

Voor het project “Vergroten en versterken van het cultuurhistorisch toerisme op Vlieland” is een voorziening getroffen van € 24.615,-. Er is bezwaar aangetekend tegen de vaststelling van het project. In overleg met bezwaarmaker is de procedure op on-hold gezet. Er is in januari 2025 een gesprek met bezwaarmaker gevoerd over het bezwaar. De uitkomsten van dit gesprek zijn dat bezwaarmaker € 140.000 in januari 2025 overgemaakt is aan het Waddenfonds. Op advies van de bezwarencommissie is een compromis gesloten op basis waarvan de stichting van de resterende € 24.615 nog €15.000 heeft terugbetaald. Het restant van 9.415,- is daarmee afgeboekt van de voorziening.

Voor het project “AHPD” is in de jaarrekening 2023 een voorziening getroffen van € 428.824,-. Het Waddenfonds heeft op 9 december 2022 de subsidiebeschikking van het project Demonstratie AHPD Ameland vastgesteld op €1.059.778. Hetgeen betekent dat onder verrekening van de al uitgekeerde voorschotten € 428.824,- terugbetaald moet worden. Er is tegen dit besluit bezwaar ingediend. In juli 2023 heeft de bezwaarschriftencommissie het Waddenfonds in het gelijk gesteld. Het dagelijks bestuur heeft op 20 september 2023 dit besluit overgenomen en heeft het terugvorderingstraject ingezet.

De aanvrager heeft via de Rechtbank beroep aangetekend op het besluit op bezwaar. De rechtbank heeft het Waddenfonds in het gelijk gesteld. De aanvrager is daarna naar de Raad van state gegaan, ook zij hebben het Waddenfonds in het gelijk gesteld. Echter is er door de aanvrager op de uitspraak van Raad van State hoger beroep aangetekend op deze uitspraak. Er kan desgevraagd (bij de opmaking van de jaarrekening) nog geen datum genoemd worden voor een nieuwe zitting. Bij de opmaking van het jaarverslag zijn deze middelen nog niet terugbetaald en blijft de vordering ten behoeve van de jaarrekening voorzien.

Liquide middelen	7.875	25.999
Rabobank, rekening courant		

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

In beginsel moeten alle overtollige middelen in de schatkist worden aangehouden, tenzij deze middelen onder het drempelbedrag gerekend kunnen worden. De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting; maatgevend voor de omvang van de begroting is het begrotingstotaal zoals dat ook gebruikt wordt voor bijvoorbeeld het berekenen van de kasgeldlimiet. De drempel is nooit lager dan € 1 miljoen.
De drempel is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal als het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Als het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 10 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.000.000**	**1.000.000**	**1.000.000**	**1.000.000**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**156.059**	**139.528**	**472.890**	**226.910**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	843.941	860.472	527.110	773.090
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	33.283			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	33.283			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag (vanaf 1/7/2021 zijn de kaders voor het drempelbedrag verruimd naar: (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 1.000.000)	250	250	1.000	1.000
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	14.045	12.697	43.506	20.876
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	156	140	473	227

Er is in 2025 geen overschrijding van het drempelbedrag.

Passiva	31-12-2025	31-12-2024
Algemene reserve Waddenfonds		
Beginsaldo 1 januari	13.145.936	47.895.936
af: onttrekking T.b.v. Organisatiekosten		-850.000
af: onttrekking T.b.v. STUW en BLI 2024		-6.000.000
af: Besluit 05-07-2024 25,7 mln. naar Reserve Majeur		-25.700.000
af: Lastneming Kennishuishouding 2024-2026		-2.200.000
Toevoeging saldo begroting 2025	250.000	
Saldo 31 december	13.395.936	13.145.936

De algemene reserve bedraagt ultimo 2025 € 13,4 miljoen. Rekening houdende met het weerstandsvermogen van € 5,8 miljoen en de onttrekking t.b.v. de bedrijfsvoeringskosten 2026 -2027 à € 850.000 per jaar bedraagt de vrije algemene reserve per 31 december 2025 € 5,9 miljoen.

Bestemmingsreserve		
Overloopreserve subsidieplafonds/tenders	16.282.569	12.841.685

De overloopreserve is ingesteld om de in het boekjaar opengestelde subsidieplafonds en tenders in het nieuwe boekjaar af te kunnen ronden. Het betreft het doorschuiven van subsidiebudgetten die het dagelijks bestuur als subsidieplafonds/tenders heeft opgenomen in openstellingsbesluiten waarvoor nog geen subsidieverlening (toekenningsbeschikkingen) in hetzelfde boekjaar kon plaatsvinden.

Voor de volgende thema's zijn budgetten doorgeschoven naar volgend boekjaar		
Stuw 23		4.184.507
BLI 2023		
Restant budget thematisch 2024		215.133
Stuw 2024		8.090.333
BLI 2024		351.708
BLI 2025	269.160	
Stuw 2025	7.681.979	
Restant budget thematisch 2025	8.331.430	
	16.282.569	12.841.681
Reserve majeure projecten		
De reserve Majeure projecten is ingesteld projecten uit het Investeringskader meerjarig te kunnen financieren	36.005.634	23.098.034
Specificatie reserve majeure projecten:		
Vrij te besteden aan toekomstige majeure projecten	35.865.634	22.565.701
Reservering Programma herstel cultuurlandschap Waddenkust	140.000	532.333
	36.005.634	23.098.034
Gerealiseerd resultaat	**763.882**	**2.831.584**

Eigen vermogen				Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
Algemene reserve				13.145.936	13.395.936
Bestemmingsreserve:					
Overloop bestemmingsreserve				12.841.685	16.282.569
Reserve majeure projecten				23.098.034	36.005.634
gerealiseerd resultaat				2.831.584	763.882
Totaal				**51.917.239**	**66.448.021**

Het verloop in 2025 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven

	Boekwaarde per 31-12-2024	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde per 31-12-2025
Algemene reserve	13.145.936	250.000			13.395.936
Bestemmingsreserve:					
Overloop bestemmingsreserve	12.841.685	16.282.600	15.673.300	2.831.584	16.282.569
Reserve majeure projecten	23.098.034	12.907.600			36.005.634
gerealiseerd resultaat	2.831.584	763.882	2.831.584		763.882
Totaal	**51.917.239**	**30.204.082**	**18.504.884**	**2.831.584**	**66.448.021**

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Schulden aan openbare lichamen	-	-
Overige schulden		
Crediteuren	15.679	333.921
Nog af te dragen loonheffing en pensioenpremies	41.246	215
	56.924	334.136
Overlopende passiva		
Nog te betalen subsidies		
Beginsaldo 01 januari	158.866.890	78.902.652
Uitbetaalde subsidies	-36.714.155	-32.255.231
Toename verplichting lastneming subsidies	16.917.518	116.859.349
Vrijval subsidies door lagere definitieve beschikkingen	-628.796	-4.639.880
Saldo 31 december	138.441.457	158.866.890
Facturen onderweg	239.134	1.195

Tot september 2024 was de huurprijs voor het Huis voor de Wadden € 67.500 per jaar. Per september 2024 is een nieuwe huurovereenkomst aangegaan voor een bedrag van € 90.000 per jaar. De huurovereenkomst loopt tot en met datum 31 december 2027 en wordt met een verdeelsleutel verrekend met de medehuurders. Het Waddenfonds heeft in 2024 een meerjarige subsidie verstrekt ter grootte van € 1.100.000 per jaar voor de periode 2024-2026 aan Stichting Waddenacademie, ter uitvoering van het door BOW geaccordeerde Meerjarig Operationeel Plan "De Waddenacademie als kennisregisseur". Daarmee is de last van 3.300.000 genomen in 2024.

De niet uit de balans blijkende verplichting per jaareinde 2025 bedraagt € 726.000. Dit heeft betrekking op de toegezegde bijdrage van 2027.

2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten over 2025

Baten	**Raming**	**Realisatie**
Decentralisatie-uitkering Rijk	28.878.000	28.878.000
Rente	4.660.600	4.687.744
Rente op liquide middelen bij het schatkistbankieren Voor een nadere toelichting op de rente wordt verwezen naar de paragraaf financiering		

Lasten	**Raming**	**Realisatie**
Beschikte subsidies, toegevoegd aan overlopende passiva		
Reguliere openstellingen		
BLI 2024	129.100	129.120
BLI 2025	230.800	230.840
Brede openstelling 2024	3.740.800	3.740.742
Brede openstelling 2025	4.318.000	4.318.021
	8.418.700	8.418.723
Saldo Vrijgevallen projecten thematisch 2025	0	-292.485
Vrijval Majeure projecten		
Programma Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee	-222.700	-222.684
De donkerte van het Waddengebied	-17.100	-17.100
Saldo Vrijgevallen projecten 2025	-239.800	-532.269
Majeure projecten lastneming 2025		
Vismigratie DNA		6.400.000
Programmaplan herstel cultuurlandschap Waddenkust		392.333
Herinrichting Waddenpromenade Harlingen		1.706.462
Budget Majeur 2025	8.492.800	
	8.492.800	8.498.795
Budget Kennishuishouding		
NWO-programma	100.000	100.000
Monitoring	100.000	22.220
Dit onderdeel is bedoeld om vanuit het Waddenfonds een te ontwikkelen en onderhouden Monitoringssystematiek structureel te vullen met Waddenfonds-specifieke gegevens.		
Ontwikkelbudget	300.000	146.525

Vanaf medio 2015 is door wijziging van de begroting een budget beschikbaar gesteld om – voorafgaand aan subsidieaanvragen – het Waddenfonds de kwaliteit van aanvragen voor complexe vraagstukken te laten bevorderen. Middelen in dit kader kunnen worden ingezet om vooronderzoek, haalbaarheidsonderzoek en coalitievorming te realiseren. Vanaf 2022 is voor communicatie voor 100.000,- geraamd uit dit budget.

Organisatiekosten		
Organisatiekosten 2025	2.600.000	2.380.968
Voor een nadere toelichting op de organisatiekosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.		
Saldo van baten en lasten		
Het saldo van de totale baten en totale lasten bedraagt € positief	13.766.900	14.530.782
Onttrekking aan overloop bestemmingreserve	15.673.300	15.673.300
Onttrekking aan reserve Majeur	0	0
Mutatie Algemene reserve	- 250.000,00	- 250.000,00
In 2025 is het budget organisatiekosten met €850.000 opgehoogd ten laste van de algemene reserve. Zie paragraaf bedrijfsvoering In 2025 is er 1,1 miljoen vanuit de rijksdotatie ten behoeve van kennishuishouding gevoed aan de algemene reserve. Dit i.v.m. onttrekking voor kennishuishouding in 2024 voor de jaren 2025 en 2026. Daarmee is de toevoeging aan de AR per saldo 250.000,-		
Mutatie reserves Majeure	-12.907.600	-12.907.600
Mutatie reserves overloop	-16.282.600	-16.282.600
De mutatie in de reserves betreft het doorschuiven van subsidiebudgetten die het dagelijks bestuur in 2025 als subsidieplafonds heeft opgenomen in openstellingsbesluiten maar waarvoor nog geen subsidieverlening of lastneming in 2025 kon plaatsvinden. Afronding van het openstellingsbesluit vindt in het nieuwe boekjaar plaats.		
Voor een specificatie van de doorgeschoven budgetten naar de diverse thema's wordt verwezen naar de toelichting op de balans.		
Gerealiseerde resultaat	**-**	**763.882**

Publicatie wet normering topinkomens

Overzicht 2025 - Model 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Algemeen Bestuur		**Aanvang en einde functievervulling**
Matthijs de Vries	Gedeputeerde Provincie Fryslân	27-09-2023 / 31-12-2025
Friso Douwstra	Gedeputeerde Provincie Fryslân	15-12-2021 / 31-12-2025
Eke Folkerts	Gedeputeerde Provincie Fryslân	27-09-2023 / 31-12-2025
Rosan Kocken	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	19-09-2023 / 03-11-2025
Anouk Gielen	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	03-11-2025 / 31-12-2025
Ruchama Bwefar	Statenlid provincie Noord-Holland	30-09-2024 / 31-12-2025
Nick Roosendaal	Statenlid provincie Noord-Holland	18-07-2023 / 31-12-2025
Leo Wenneger	Gedeputeerde provincie Groningen	18-03-2025 / 31-12-2025
Susan Top	Gedeputeerde provincie Groningen	05-07-2023 / 31-12-2025
Karin Dekker	Gedeputeerde provincie Groningen	18-03-2025 / 28-11-2025
Henk Emmens	Gedeputeerde provincie Groningen	06-07-2023 / 18-03-2025
Johan Hamster	Gedeputeerde provincie Groningen	26-01-2022 / 18-03-2025

Voor alle bovengenoemde personen is het onderstaande van toepassing	
Functie (s)	AB-lid
Duur dienstverband in 2025	n.v.t.
Omvang dienst-verband	n.v.t.
Gewezen topfunctionaris?	n.v.t.
Fictieve Dienstbetrekking?	n.v.t.
Bezoldiging	
Beloning	0
belastbare en variabele onkosten vergoeding	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0
Totaal bezoldiging	0
Toepasselijk WNT - Maximum	n.v.t.
Motivering indien overschrijding : zie	n.v.t.

Dagelijks Bestuur		**Aanvang en einde functievervulling**
Matthijs de Vries (voorzitter)	Gedeputeerde Provincie Fryslân	19-09-2023 / 31-12-2025
Rosan Kocken	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	19-09-2023 / 3-11-2025
Anouk Gielen	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	3-11-2025 / 31-12-2025
Susan Top	Gedeputeerde provincie Groningen	10-01-2024 / 18-03-2025
Leo Wenneger	Gedeputeerde provincie Groningen	18-03-2025 / 31-12-2025

Voor alle bovengenoemde personen is het onderstaande van toepassing	
Functie (s)	DB-lid
Duur dienstverband in 2025	n.v.t.
Omvang dienst-verband	n.v.t.
Gewezen topfunctionaris?	n.v.t.
Fictieve Dienstbetrekking?	n.v.t.
Bezoldiging	
Beloning	0
belastbare en variabele onkosten vergoeding	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0
Totaal bezoldiging	0
Toepasselijk WNT - Maximum	n.v.t.
Motivering indien overschrijding : zie	n.v.t.

Secretaris - directeur Waddenfonds		
Bedragen x € 1	Gerben Huisman	Geert Boesjes
Functie (s)	secretaris / directeur	Eerste 6 maanden waarnemend secretaris - directeur Per 1 juli : secretaris - directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	1/1 - 01-03	1/1 - 31/12
Omvang dienst-verband	1 fte	1 fte
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
Dienstbetrekking	ja	Eerste 6 maanden : nee Per 1 juli 2025 : Ja
Bezoldiging		
Beloning	€ 26.240	134.868
belastbare en variabele onkosten vergoeding	€ -	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 3.787	€ 10.260
Totaal bezoldiging	€ 30.027	€ 145.129
Toepasselijk WNT - Maximum	41000	246000
Opmerkingen	2 maanden	6 maanden via detachering prov Fryslan (factuur a 71.050,-) en 6 maanden in dienst bij Waddenfonds
Toepasselijk WNT - Maximum op 12 maanden is	246000	

TABEL 1B – eerste 12 maanden

Gegevens 2025 **bedragen x € 1**	**Martine Kriesels**	
Functiegegevens	Plv. secretaris - directeur	
Kalenderjaar	**2025**	**2024**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	11-07-2025 t/m 31-12-2025	N.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	6	N.v.t.
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	936	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 235	€ 221
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 32.700	€ 30.800
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 196.200 ***óf indien dit lager is*** nvt	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 65.950	N.v.t.
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 65.950	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	**€ 65.950**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	
Opmerkingen	Detacheringsovereenkomst via provincie Fryslan	

Vergelijkende cijfers Wet Normering Topinkomens

Overzicht 2024 - Model 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Samenstelling bestuur 2024 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)												
Naam		**Functie**	**Aanvang en einde functievervulling in 2023**	**Omvang dienst-verband**	**Gewezen topfunctionaris ?**	**Dienstbetrekking**	**Beloning**	**belastbare en variabele onkosten vergoeding**	**Beloningen betaalbaar op termijn**	**Totaal bezoldiging**	**Toepasselijk WNT - Maximum**	**Motivering indien overschrijding : zie Opmerkingen:**
Algemeen Bestuur												
Rosan Kocken	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	AB lid (Voorzitter tot 5 juli)	19-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Gert Jan Leerink	*Statenlid provincie Noord-Holland*	*AB lid*	*20-05-2019/ 09-09-2024*	*n.v.t.*	*n.v.t.*	*n.v.t.*	*0*	*0*	*0*	***0***	*n.v.t.*	*n.v.t.*
Ruchama Bwefar	Statenlid provincie Noord-Holland	AB lid	30-09-2024 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Nick Roosendaal	Statenlid provincie Noord-Holland	AB lid	18-07-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Henk Emmens	Gedeputeerde provincie Groningen	AB lid	06-07-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Johan Hamster	Gedeputeerde provincie Groningen	AB lid	26-01-2022 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Susan Top	Gedeputeerde provincie Groningen	AB lid	05-07-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Matthijs de Vries	Gedeputeerde Provincie Fryslân	AB lid (voorzitter vanaf 5 juli)	27-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Friso Douwstra	Gedeputeerde Provincie Fryslân	AB lid	15-12-2021 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Eke Folkerts	Gedeputeerde Provincie Fryslân	AB lid	27-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Dagelijks Bestuur												
Rosan Kocken	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	DB lid (Voorzitter tot 5 juli)	19-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Susan Top	Gedeputeerde provincie Groningen	DB lid, vanaf 10 januari 2024	05-07-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Matthijs de Vries	Gedeputeerde Provincie Fryslân	DB lid (voorzitter vanaf 5 juli)	19-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Directie												
Gerben Huisman	Waddenfonds	Directeur / Secretaris	01-01-2020 / 31-12-2024	1 fte	nee	ja	133.332	0	20.222	**153.554**	233.000	n.v.t.
Geert Boesjes	Waddenfonds	Plv. Directeur / secretaris	10-12-2021 / 31-12-2024	1 fte	nee	nee	136.500	-	-	**136.500**	233.000	gedetacheerd van de prov. Fryslan aan het Waddenfonds, per 10 dec. 2022 valt dhr Boesjes onder de reguliere WNT-norm

3. Overige gegevens

3.1 Resultaatbestemming

Explicitatie rekeningsaldo	Bedrag €
Exploitatie en Organisatie kosten	452.933,-
Budget majeure projecten	-5.995,-
Ontvangen Rente, ten behoeve reserve majeur	27.144,-
Vrijval door vaststelling of Herziening thematische projecten	289.800,-
Totaal	763.882,-

Totaal gerealiseerd resultaat van 2025 **€ 763.882,-**

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds stelt voor om het gerealiseerde resultaat over 2025 als volgt te bestemmen:

€ 742.733,- Gelijkmatig te verdelen over de post organisatiekosten voor 2026, 2027 en 2028 en dit toe te voegen aan de algemene reserve en dit te onttrekken voor de jaren 2026, 2027 en 2028

€ 21.149,- Toe te voegen aan de reserve majeure projecten, ontvangen rente minus overbesteding budget majeure projecten

Een en ander wordt verwerkt in de herziene begroting 2026 en de begroting 2027.

4. Modelverantwoording rechtmatigheid

Verantwoordelijkheid algemeen en dagelijks bestuur Waddenfonds

De baten en lasten en ook de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten en ook de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het algemeen en dagelijks bestuur Waddenfonds toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, en de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, en de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 12 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording van de Gemeenschappelijke regeling hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt maximaal 2% van de totale lasten inclusief de algemene reserve en is vastgesteld op € 663.535,-.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en ook de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens en er is geen sprake van overschrijdingen.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Namens het dagelijks bestuur,

Was getekend te Leeuwarden, 26 januari 2026

M.A.C. de Vries	G. Boesjes
Voorzitter	secretaris-directeur

bentacera

CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds

A. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds (hierna: Waddenfonds) te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 alsmede van het vermogen van de Waddenfonds op 31 december 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten 2025;
2. de balans per 31 december 2025;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2025.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de door het algemeen bestuur op vastgestelde normenkader en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waddenfonds zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 380.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% voor fouten en onzekerheden van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 19.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen andere informatie
Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel, in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordening van Waddenfonds, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder.
Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het BADO, de door het algemeen bestuur op 11 juli 2025 vastgestelde normenkader, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en,
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Hoogachtend,

Bentacera Registeraccountants B.V.

Digitaal ondertekend door:

V.J. Keidel
2 maart 2026 16:53 +01:00

V.J. Keidel AA RA

Bijlage 1: Verleende subsidies

In bijlage 1 wordt elk project beschreven, waaraan in 2025 een subsidie is verleend.

Bijlage 1 is onderverdeeld in vier hoofdstukken:

1) Verleningen Budget Lokale Innovaties
   a) Budget Lokale Innovaties 2024
   b) Budget Lokale Innovaties 2025
2) Verleningen Thematische subsidieregelingen
   a) Verleningen Thematische openstelling 2024-01
   b) Verleningen Thematische openstelling 2025-01
3) Duurzame kennishuishouding
4) Majeure projecten

Op de interactieve **kaart** is meer informatie te vinden.

1.a. Verleende subsidies per project, Budget Lokale Innovatie 2024

See

De oer-opera See is een muziektheatervoorstelling die wordt opgevoerd vanwege het 100-jarig bestaan van de Zuiderzeewerken. Bij de productie worden veel inwoners uit de streek betrokken. De voorstelling vertelt het verhaal van een Friese vissersvrouw die naar Wieringen trekt om haar dromen waar te maken. See wordt na de zomer van 2025 opgevoerd in Oosterland, Hippolytushoef en Wieringerwerf.

Aanvrager: Stichting Fries Productiehuis Popcultuur
Totale kosten van het project: € 34.500,-
Bijdrage Waddenfonds: € 15.000,-

Echo's van Schier

Echo's van Schier is een interactieve verhalenroute om bewoners en bezoekers van Schiermonnikoog te verbinden met elkaar en met de lokale geschiedenis en cultuur van het eiland. Langs de route kunnen door middel van QR-codes verhalen en soundscapes worden beluisterd. Op een speciale website wordt extra informatie verschaft. De verhalenroute wordt ontwikkeld met hulp van basisschoolkinderen en scholieren van het middelbaar onderwijs op het eiland. Ook de gemeente, Natuurmonumenten en verschillende verenigingen en middenstanders zijn bij het project betrokken.

Aanvrager: Stichting het Complot
Totale kosten van het project: € 79.715,-
Bijdrage Waddenfonds: € 31.350,-

Taaleilandjes

Het project zet zich in voor het behoud van streektalen en dialecten op Terschelling. Jongeren gaan oudere dialectsprekende eilanders interviewen, onder andere in het Aasters en de Meslânzer streektaal. De interviews vormen de basis voor zes verhalen die zullen worden verfilmd. De film gaat in première op theaterfestival Oerol op Terschelling en wordt erna vertoond op scholen en evenementen op het Waddeneiland. Het Waddenfonds draagt bij aan het project vanwege de positieve bijdrage voor het behoud van streektalen op Terschelling, het versterken van de lokale sociale cohesie en het vastleggen en overdragen van geschiedenis.

Aanvrager: Stichting tot instandhouding van de Mimmetaal
Totale kosten van het project: € 75.386,-
Bijdrage Waddenfonds: € 32.770,-

MadNes Verbindt, Ameland van toen, later en nu

Oudere Amelanders gaan in gesprek met jongeren over leven op een eiland, de uitdagingen ervan en toekomstperspectieven. In dit intergenerationele project worden verhalen vastgelegd in films en in kunstprojecten en gepresenteerd op diverse locaties op Ameland. Dit project brengt generaties met elkaar in contact. De verhalen van ouderen en hun ervaringen zijn het uitgangspunt. MadNes Verbindt versterkt de sociale cohesie op het eiland, omdat zowel jong als oud, maar ook bezoekers en bewoners met elkaar in contact komen. Het is onderdeel van MadNes, een jaarlijks muziekfestival op het strand van Nes.

Aanvrager: Stichting MadNes
Totale kosten van het project: € 100.125,-
Bijdrage Waddenfonds: € 50.000,-

1.b. Verleende subsidies per project, Budget Lokale Innovatie 2025

Kustverlichting & sociale binding in het Waddengebied

De zwaailichten van de eilander vuurtorens zijn de afgelopen jaren vervangen door Ledverlichting, die hoog in de lucht straalt. Het oude vuurtorenlicht streek over daken, havens en straten en raakte gemeenschappen en vormt een ongrijpbaar stukje cultureel erfgoed. Het project onderzoekt wat de betekenis is en was van het vuurtorenlicht op het eiland. Aan de hand van verzamelde verhalen, anekdotes en afbeeldingen ontstaat een beeld van dit unieke fenomeen. De ontmoeting tussen mensen staat centraal en vergroot de sociale samenhang.

Aanvrager: Stichting Hart van Veen
Totale kosten van het project: € 100.006,-
Bijdrage Waddenfonds: € 42.406,-

Ground

Dit honderd dagen durende zomerprogramma bestaat uit diverse activiteiten, lezingen, muziek, soundscapes, performances, workshops en evenementen rondom het thema Harlinger grond. Inwoners en bezoekers worden uitgedaagd ontdekkingsreiziger te worden en hun creativiteit te gebruiken. Er zijn uiteenlopende maak- en ervaardagen waarbij iedereen mee kan werken. Een daarvan is het versieren van een tegeltje dat een gezamenlijk kunstwerk wordt in de vorm van een tijdcapsule. Het project creëert nieuwe ontmoetingen en versterkt de sociale cohesie.

Aanvrager: Stichting Creator.com
Totale kosten van het project: € 90.000,-
Bijdrage Waddenfonds: € 40.000,-

Achterblijvers

Een wandel- en fietsroute voert langs exposities rondom klei en keramiek in Dokkum, Raard en Boarnwert. Het is de vijfde editie van de KleiKunstEnRoute. Centraal staat wat je zoal met waddenklei kunt doen. Klei is onlosmakelijk verbonden met het Waddengebied. Er is onder meer een recordpoging om zoveel mogelijk potjes van lokale klei te maken voor een gezamenlijk kunstwerk. Ook wordt een film gemaakt en is er een installatie van keramiek in het monumentale kerkje van Boarnwert. Er vinden diverse ontmoetingen plaats tussen kunstenaars en bezoekers, waardoor nieuwe netwerken ontstaan.

Aanvrager: Atelier KleiTaal
Totale kosten van het project: € 19.600,-
Bijdrage Waddenfonds: € 5.000,-

Een stormachtige geschiedenis

Het jaarlijkse kunstenfestival Hongerige Wolf in Oost-Groningen wordt georganiseerd van en voor het dorp. Dit jaar wordt via een wandel- en vaartocht aandacht besteed aan de draaikolken die in zestiende eeuw na overstromingen ontstonden in het Dollardgebied. Deelnemers lopen en varen via een audiobeleving naar de dijkdoorgang (coupure) in de Egyptische dijk. Daar wordt een dansvoorstelling opgevoerd. Het “ommetje”’ buiten het dorp Hongerige Wolf blijft bestaan: via een QR-code kan de wandeling gelopen worden.

Aanvrager: Stichting Hongerige Wolf
Totale kosten van het project: € 62.460,-
Bijdrage Waddenfonds: € 31.230,-

Westpolder 150 jaar

Het 150-jarig bestaan van de Westpolder wordt gevierd met een breed programma voor de inwoners van Hornhuizen en Vierhuizen. Er zijn fiets- en wandeltochten, een historische fotoroute, een foto-expositie in de kerk van Nieuw Onrust en een rondleiding in de eendenkooi. Ook treden dichters, zangers en een plaatselijke kunstschilder op. Er is aandacht voor bijzondere verhalen, waaronder de aanleg van de eerste tennisbaan en de dijk. Het waterschap monument op de oude Lauwerszeedijk wordt opgeknapt en er komt een nieuw monument bij.

Aanvrager: Organisatie 150 jaar Westpolder
Totale kosten van het project: € 31.957,-
Bijdrage Waddenfonds: € 7.657,-

De Toerist

De Stichting Internationaal Kamermuziekfestival Schiermonnikoog gaat een nieuwe kameropera componeren en opvoeren op het Schiermonnikoog Festival, een festival voor klassieke muziek dat tweemaal per jaar op het eiland wordt georganiseerd. De kleinschalige opera De Toerist wordt een mixed-media kameropera, die de gespannen verhouding tussen eilandbewoners en bezoekers op Schiermonnikoog onderzoekt. Het stuk is gebaseerd op persoonlijke gesprekken met eilanders over thema's als woningdruk, toerisme, gentrificatie en eigenaarschap. Er zal gebruik worden gemaakt van audiofragmenten van de eilandbewoners zelf, waarin ze zich 'uitlaten' over het effect van toerisme en gentrificatie op het eiland.

Aanvrager: Stichting Internationaal Kamermuziekfestival Schiermonnikoog
Totale kosten van het project: € 92.800,-
Bijdrage Waddenfonds: € 15.000,-

Paardenkracht Mannenmoed

Met "Paardenkracht Mannenmoed 2025" is er een unieke theatervoorstelling gerealiseerd die de geschiedenis van de Amelander paardenreddingboot opnieuw tot leven brengt. Het is een theatraal muziekstuk, waarin het verhaal wordt verteld van het ontstaan van het reddingswezen, de geschiedenis van de Wadden en Ameland in het bijzonder en heel specifiek het unieke karakter van de beroemde Amelander paardenreddingboot.

Aanvrager: Interkerkelijk Zangkoor
Totale kosten van het project: € 36.052,-
Bijdrage Waddenfonds: € 18.026,-

Eendenkooi Surfenne Piaam

De eendenkooi Surfenne te Piaam (opgericht in 1662) wordt nieuw leven ingeblazen en voor de toekomst te behouden als identiteitsdrager voor de regio door deze te ontwikkelen tot een educatieve en belevingsplek. Een goed functionerende en onderhouden kooi is daarbij essentieel voor het welslagen van dit project. In de stelpboerderij "Surfenne" wordt een gastvrije en functionele bezoekersruimte ingericht. Het bezoekerscentrum zal gebruikt worden als voorlichtingsplek en informatiecentrum. Vrijwilligers zullen hier ontvangen worden en geïnstrueerd over activiteiten die in de kooi plaats moeten vinden.

Aanvrager: V.O.F. Surfenne
Totale kosten van het project: € 132.468,-
Bijdrage Waddenfonds: € 50.00,-

Upgrade Rehoboth

Met het verdwijnen van dorpshuis Bommelhoes heeft het dorp vanaf 2026 nog slechts één gebouw over dat als doel heeft laagdrempelig een ontmoetingsplek te zijn voor de dorpsbewoners van Uithuizermeeden, nl. Rehoboth. Hoewel dit gebouw niet is berekend op het onderbrengen van meer verenigingen, onderschrijft de stichting de grote zorg dat verenigingen uit ons dorp dreigen te verdwijnen. Daarom wil Stichting Rehoboth er alles aan doen om mogelijkheden te creëren voor huisvesting van deze (en toekomstige) dorpsactiviteiten die voorheen in Bommelhoes plaatsvonden. Het probleem (en nu dus: de uitdaging) is dat het gebouw Rehoboth niet is voorbereid op deze uitbreiding. De functie van het gebouw Rehoboth is vergelijkbaar met een dorpshuis, zo ook verklaard door de gemeente. Het doel van het project is het gebouw Rehoboth toekomstbestendig maken als nieuw dorpshuis/ontmoetingsplaats voor alle dorpsbewoners en voor het onderbrengen van verenigingen en dorpsactiviteiten van Uithuizermeeden, na herbestemming van het enige dorpshuis genaamd Bommelhoes.

Aanvrager: Stichting Rehoboth
Totale kosten van het project: € 199.226,-
Bijdrage Waddenfonds: € 25.000,-

2.1 Verleende subsidies per project, subsidieregeling Thematisch 2024-01

Kleine huisjes Grote wereld

Openluchtmuseum Het Hoogeland in Warffum krijgt een grootschalige herinrichting. De inrichting van de twintig gebouwen van het museum worden eigentijdser en toegankelijker gemaakt. Het museum wil meer wisselende exposities, lagere drempels, een eigentijdse inrichting en meer interactieve en audiovisuele presentaties. Er komt een inleidende presentatie over de geschiedenis van Noord-Groningen. Van het wierdenlandschap tot aan de innovatieve landbouw van de 19e en 20e eeuw en de migratie van de bevolking naar andere delen van Nederland en het buitenland. Ook het verhaal van de innige relatie tussen het verstilde platteland en de dynamische stad komt aan bod. Het museum wil met de opknapbeurt het aantal bezoekers laten toenemen tot 25.000 per jaar.

Aanvrager: Stichting Openluchtmuseum Het Hoogeland
Totale kosten van het project: € 2.369.430,-
Bijdrage Waddenfonds: € 964.430,-
Thema: Duurzame recreatie en toerisme

Typisch Texel

Texels Erfgoedmuseum Waelstee ondergaat een ingrijpende metamorfose om toekomstbestendig te zijn en meer bezoekers te trekken. Het verbreedt zich qua thematiek en richt zich op het culturele erfgoed en de identiteit van het eiland en zijn eilanders in brede zin. De inrichting wordt vernieuwd en er komen nieuwe interactieve exposities, wisseltentoonstellingen, een audiotour en educatieve programma’s voor scholen. De stolpboerderij, waarin wordt getoond hoe een boerengezin vroeger leefde, en de smederij worden vernieuwd. Verder wordt er een erfgoedlaboratorium opgezet, waar diverse culturele thema’s onder de aandacht worden gebracht. Het museum krijgt een nieuwe entree, een winkel en een café.

Aanvrager: Stichting Cultuurhistorisch Museum Texel
Totale kosten van het project: € 856.412,-
Bijdrage Waddenfonds: € 460.000,-
Thema: Duurzame recreatie en toerisme

Innovatieve Waterzuiveringsoplossingen voor Duurzame Recreatieve Scheepvaart

Het Friese bedrijf Nautic Waterloo ontwikkelt een innovatief en duurzaam waterzuiveringssysteem voor de scheepvaart. Met het systeem dat dezelfde naam heeft als het bedrijf, kan aan boord toiletwater (zwart water) en huishoudelijk afvalwater (grijs water) worden behandeld. Nu al is het verboden om zwart water te lozen op het oppervlaktewater. Voor grijs water geldt dat nog niet maar ook daarvoor wordt wetgeving strenger, is de verwachting. Dat betekent dat afvalwater op schepen in de toekomst steeds meer naar havens moet worden gebracht of meteen aan boord moet worden gezuiverd. De Nautic Waterloo wordt geschikt gemaakt voor zowel de recreatievaart als de bruine zeilvloot en is bedoeld om de lozing van vuil water in het Waddengebied zoveel mogelijk te beperken.

Aanvrager: Nautic Waterloo BV
Totale kosten van het project: € 500.000,-
Bijdrage Waddenfonds: € 250.000,-
Thema: Bodem, water, licht en geluid

Kiwi-kuil in garnalenvisserij

Wageningen Marine Research (WMR) en de Nederlandse Vissersbond ontwikkelen samen met visserijbedrijven een nieuwe duurzame vangstmethode voor de garnalenvisserij in de Waddenzee. De nieuwe vangstmethode is gebaseerd op de kiwikuil, een bestaand concept uit Nieuw-Zeeland, waarbij het laatste deel van een visnet vervangen wordt door een tunnel van zeildoek met speciale ontsnappingsopeningen. Deze openingen zijn ontworpen om kleine, niet marktwaardige vis erdoorheen te laten zwemmen. De innovatieve kiwikuil beoogt de bijvangst van kleine garnalen en platvis aanzienlijk te verminderen ten opzichte van de conventionele netten die door garnalenvissers nu worden gebruikt.

Aanvrager: Stichting Wageningen Research
Totale kosten van het project: € 561.291,-
Bijdrage Waddenfonds: € 449.033,-
Thema: Duurzame visserij

Oud erfgoed, verse vangst

Dit project omvat een grote vernieuwingsoperatie van museaal erfgoed in het tweelingdorp Paesens-Moddergat. Openluchtmuseum ‘t Fiskershúske wordt gemoderniseerd, krijgt onder anderen een nieuwe routing, nieuwe expositieruimtes en een vernieuwde entree. Bij het Garnalenfabriekje, een historische garnalendrogerij, komen een ontvangstcentrum, nieuwe parkeerplekken en voorzieningen voor wadlopers en natuurliefhebbers. Verder wordt er educatief materiaal ontwikkeld voor scholieren. De upgrading van beide gebouwen heeft een bovenlokale uitstraling en versterkt het duurzaam toerisme. Bovendien wordt belangrijk erfgoed behouden en verduurzaamd.

Aanvrager: Stichting Museum Noardeast-Fryslân
Totale kosten van het project: € 3.156.599,-
Bijdrage Waddenfonds: € 999.719,-
Thema: Werelderfgoed, landschap en cultuurhistorie

SkoonSeun

Stichting SkoônSeun gaat samen met onderwijsinstellingen Firda en NHL Stenden een duurzame trash-skimmer ontwikkelen voor de bestrijding van de plasticvervuiling in de haven van Harlingen en de Waddenzee. De trash-skimmer is een bestaand geavanceerd vaartuig, dat uitgerust zal worden met een bubbel screen. Dit scherm produceert luchtbellen dat zwevend plastic afval op een diepte van anderhalve meter onder de waterlijn naar de oppervlakte stuwt. Op die manier wordt er substantieel meer afval uit het water gehaald. De opgedane kennis kan later ook op andere plaatsen in het Waddengebied worden toegepast. Naast het in de vaart brengen van de trash-skimmer ontwikkelt SkoônSeun educatieve programma's over plastic afval.

Aanvrager: Stichting SkoônSeun
Totale kosten van het project: € 253.500,-
Bijdrage Waddenfonds: € 213.100,-
Thema: Bodem, water, licht en geluid

Duurzaam energiesysteem Warmtenet Loppersum

Loppersum krijgt een vernieuwend en duurzaam warmtenet voor 42 woningen en zes gebouwen. Het nieuwe systeem bestaat onder andere uit een warmtecentrale, die met warmtepomptechniek warmte gaat leveren aan de aangesloten woningen en gebouwen in de Schoolstraat en de Molenweg. De elektriciteit die de centrale nodig heeft voor de productie van warmte is afkomstig van zonnepanelen. Het nieuwe systeem kan de CO2-uitstoot op termijn met 15% verminderen en gebruikers vrijwel helemaal onafhankelijk maken van gas. De aanleg van het warmtenet in Loppersum is een van de eerste projecten van het Programma Aardgasvrije Wijken van de Rijksoverheid.

Aanvrager: Gemeente Eemsdelta
Totale kosten van het project: € 1.011.150,-
Bijdrage Waddenfonds: € 404.460,-
Thema: Duurzame energiehuishouding

2.2 Verleende subsidies per project, subsidieregeling Thematisch 2025-01

Masterplan Donkerte Lauwersoog

De lichtuitstoot in de haven en omgeving van Lauwersoog terugdringen is het doel van het project. Permanente verlichting is schadelijk voor vogels, vleermuizen en vlinders. Er worden 250 energiezuinige lampen met sensoren en steigerverlichting geplaatst. Er komt een app voor de beroepsvaart die lichten kunnen activeren of uitzetten. Tegelijkertijd is er oog voor de veiligheid in en rondom het haventerrein, in de vorm van camera's. Verder worden dimprotocollen ontwikkeld. In een Handboek Donkerte wordt kennis en ervaring rondom het terugbrengen van de duisternis opgeslagen.

Aanvrager: Rijksuniversiteit Groningen
Totale kosten van het project: € 1.612.500,-
Bijdrage Waddenfonds: € 962.500,-
Thema: Bodem, water, licht en geluid

Restauratie Oude Gereformeerde Kerk Holwerd

De karakteristieke Gereformeerde Kerk in Holwerd met zijn ranke toren wordt gerestaureerd en krijgt een nieuwe bestemming. Er komt een klein museum in het gebouw dat de geschiedenis van het kerkgebouw en het dorp belicht. De toren wordt opengesteld voor het publiek. Het oude godshuis is gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School en behoort tot het culturele erfgoed van de streek. Door restauratie en verbouw krijgt het een nieuwe toekomstbestendige bestemming. Er komen tien recreatieappartementen in het pand, die overigens buiten de subsidie van het Waddenfonds vallen.

Aanvrager: Feiking Vastgoed B.V.
Totale kosten van het project: € 1.985.025,-
Bijdrage Waddenfonds: € 813.239,-
Thema: Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapsontwikkeling

Waddenzeegeluiden

De Waddenvereniging voert in samenwerking met Rijksuniversiteit Groningen een grootschalig onderzoek uit naar de effecten van menselijk geluid op het onderwaterleven in de Waddenzee. Dat moet ertoe leiden dat kwetsbare dieren en organismen bij vergunningverlening en in het beheer van de Waddenzee beter beschermd worden. De bruinvis zal als indicator in het onderzoek een belangrijke rol spelen. Deze soort maakt continu geluid om te navigeren en foerageren. Door simultaan op verschillende frequenties te luisteren met onderwatermicrofoons kan het signaal van door mensen geproduceerd onderwatergeluid naast dat van de bruinvis worden gelegd. Zo kan worden geregistreerd waar en wanneer er mogelijk verstorende effecten plaatsvinden.

Aanvrager: Waddenvereniging
Totale kosten van het project: € 1.656.186,-
Bijdrage Waddenfonds: € 946.187,-
Thema: Bodem, water, licht en geluid

Afronding vernieuwing Natuurcentrum Ameland

Bij 'Afronding vernieuwing Natuurcentrum Ameland' worden verschillende nieuwe deelprojecten ontwikkeld om het centrum toekomstbestendig te maken. Het Natuurmuseum Ameland gelegen in Nes, is een belangrijke plek voor natuurbeleving, educatie en toerisme op het eiland. Hoewel de huidige exposities in het centrum jarenlang hebben bijgedragen aan de kennis over natuur en landschap, zijn ze inmiddels inhoudelijk en technisch verouderd en sluiten ze onvoldoende aan bij de behoeften van het moderne, diverse publiek en bij actuele thema's zoals klimaat, het veranderende UNESCO Natuurlijk Werelderfgoed Waddenzee en landschapsontwikkeling.

Aanvrager: Stichting Amelander musea
Totale kosten van het project: € 933.035,-
Bijdrage Waddenfonds: € 696.515,-
Thema: Duurzame recreatie en toerisme

Hennephout als duurzaam en innovatief isolatiemateriaal

Dit project richt zich op het ontwikkelen van duurzame oplossingen voor de landbouw- en bouwsector door vezelhennep te telen en hennephout te verwerken tot biobased isolatiemateriaal. In het Waddengebied, waar verzilting een toenemende uitdaging vormt, wordt onderzocht in hoeverre vezelhennep een oplossing biedt door de zouttolerantie en opbrengst van het gewas te testen.

Aanvrager: S & B van Kuiken VOF
Totale kosten van het project: € 1.429.518,-
Bijdrage Waddenfonds: € 899.580,-
Thema: Duurzame agrarische sector

3. Duurzame Kennishuishouding

Waddenacademie

Verlening boekjaarsubsidie Waddenacademie 2024 - 2026

Een belangrijke doelstelling van het Waddenfonds is het ontwikkelen van kennis over het Waddengebied en het borgen ervan voor toekomstige generaties. In de vorm van een boekjaarsubsidie kreeg de Waddenacademie in 2024 een meerjarensubsidie 2024 - 2026 van totaal 3,3 miljoen voor de uitvoering van haar taken zoals uitgewerkt in het aangeleverde meerjarenplan Waddenacademie. Per jaar wordt er 1,1 miljoen uitgekeerd.

De kerntaken agenderen, programmeren, informeren en monitoren zijn uitgevoerd door de Waddenacademie volgens het door het Bestuurlijk Overleg Wadden goedgekeurde werkplan 2024 - 2026. In het jaarverslag van de Waddenacademie over 2024 staat wat er per kerntaak en per activiteit aan activiteiten is uitgevoerd.

Doelrealisatie:
De Waddenacademie heeft met het uitvoeren van haar kerntaken invulling gegeven aan de vierde doelstelling van het Waddenfonds: het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding voor het Waddengebied.

NWO programma - Onderzoek impact mens op Waddengebied

In 2020 heeft het Waddenfonds een voorstel bij het NWO ingediend voor een trilateraal onderzoeksprogramma naar de Waddenzee, voor uitvoering door NWO in het kader van de NWA. Het Waddenfonds heeft in 2021 besloten een financiële bijdrage ter grootte van € 500.000,- te doen aan dit thematische programma.

In 2025 is € 100.000,- uitgekeerd aan het NWO-programma.

Volgens afspraak, kan NWO maximaal 9 procent van dit beschikbare budget besteden aan uitvoeringslasten. Het definitieve bedrag van de uitvoeringskosten zal in mindering worden gebracht van het subsidiebedrag in de call for proposals.

4. Verleningen majeure projecten

Programma Harlingen – Waddenpromenade

Met de revitalisatie van de Waddenpromenade start de gemeente Harlingen met een grootscheepse make-over van het Waterfront van de stad. Harlingen wil op die manier de 800.000 passanten die nu rechtstreeks de boot nemen naar Terschelling en Vlieland ertoe bewegen langer in Harlingen te blijven. De herinrichting bestaat uit verschillende onderdelen. De verkeersveiligheid en -doorstroming rond de veerterminal van Doeksen zal worden aangepakt, het gemotoriseerd verkeer worden gescheiden en er komt meer ruimte voor fietsers en voetgangers. Verder komt er een educatieve looproute vanaf het langparkeerterrein tot en met de Waddenpromenade met uitkijkpunten over zee, een Waddenspeeltuin voor kinderen en meer groen waaronder een botanische zilte tuin. Daarnaast krijgt het gebied dimbare straatverlichting om de lichtvervuiling van het Waddengebied tegen te gaan.

Aanvrager: Gemeente Harlingen
Totale kosten van het project: € 5.640.012,-
Bijdrage Waddenfonds: € 1.706.462,-
Hoofddoel C: "Duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied"
Themalijn: "Versterken toeristisch aanbod in de vorm van meer belevingsmogelijkheden, attracties en arrangementen gebaseerd op de kernwaarden en passend binnen de verhaallijnen van Visit Wadden"

Bijlage 2: Majeur verleende subsidies totale looptijd

WF-nummer	*Projectnaam*	*Startdatum project*	*Verleend subsidie bedrag*	*Extra verleende*	*Totaal verleende cq vastgestelde*	*Vrijval op vaststelling*
mei-21	Tenderregeling garnalenvisserij		10.300.000	0	10.300.000	0
WF-2016/159615	Waddencentrum De Nieuwe Afsluitdijk	1-04-16	4.015.650		2.885.050	-1.130.600,00
WF-2016/159618	Marconi Buitendijks, Strand Delfzijl	21-10-15	3.209.708		3.209.708	-
WF-2016/162209	Vismigratie DNA	1-06-16	14.000.000	11.400.000,00	25.400.000	
WF-2016/162364	Realisatie Spuitstroomcentrale Kornwerderzand	15-04-16	2.803.869		234.000	-2.569.869,00
WF-2016/163053	Vitale kust Eems-Delta	22-05-16	23.647.188	684.011,00	24.331.199	
WF-2018/179123	Werelderfgoedcentrum Waddenzee	17-01-18	9.650.000	3.200.000,00	12.850.000	
WF-2018/182249	Slow Mill	19-03-18	2.357.839	301.982,00	2.659.821	
WF-2018/182258	Green Goods Texel	19-03-18	1.578.800		1.578.800	
WF-2018/182328	Centrum Gastvrij Schiermonnikoog	16-03-18	1.250.000		1.250.000	-
WF-2018/182434	Programma Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee	1-06-18	2.893.500		2.670.816	-222.684,00
WF-2018/187032	Groene Waterstof infrastructuur Chemiecluster Delfzijl	9-07-18	1.063.650		1.063.650	
WF-2018/187047	Pilot Ophogen Landbouwgronden	17-07-18	833.410		833.410	
WF-2018/187059	Waddentools Habitatdiversiteit, waddenmozaïek	1-01-19	4.183.000		4.183.000	-
WF-2018/187074	Demonstratie AHPD	5-07-18	3.021.733		1.072.267	-1.949.466,00
WF-2018/187088	Vissen voor Verbinding	1-10-18	3.011.725		3.011.725	
WF-2018/187543	Verbinding rond Sud Ie; (Súd Ie (recreatief))	1-10-18	9.391.145	833.500,00	10.224.645	
WF-2018/188422	Ontwikkeling 20 MW Elektorlyse	1-01-19	4.500.000		4.500.000	
WF-2018/188436	Demo-project gecombineerde restwamteleiding bio-economie	1-11-18	1.865.441		21.973	-1.843.500,00
WF-2018/188692	Groene chemie uit CO2 en zonlicht	14-07-18	1.066.265		1.066.265	-
WF-2019/196243	Waddentools Wij en wadvogels	1-07-19	7.912.140	495.550,00	8.407.690	
WF-2019/196785	Waddentools Swimway Waddenzee	1-07-19	3.598.750		3.598.750	
WF-2019/196800	De volgende stap in getijdenenergie: demonstratie Tidalkite	1-07-19	2.267.576	766.397,00	3.033.973	-
WF-2019/200914	Ruim Baan voor Vissen 2	1-01-20	12.794.549	4.356.122,00	17.150.671	
WF-2019/202808	De donkerte van het Waddengebied	1-03-20	1.502.816	20.009,00	1.522.825	
WF-2019/202893	Zoete toekomst	1-03-20	850.000	75.800,00	925.671	-129,00
WF-2019/203256	Holwerd aan Zee: doorbraak voor mens en natuur	1-03-20	8.330.000		8.330.000	
WF-2020/203860	Vitale Kustzone Lauwersmeergebied	1-01-20	8.300.000	4.980.000,00	13.280.000	
WF-2020/206972	Green Shipping	1-04-20	8.000.000		8.000.000	
WF-2020/210157	Oppaad lans it waad	1-11-20	1.303.822		1.303.822	
WF-2020/217646	Waddengastronomie versterkt Werelderfgoedbeleving	1-04-21	985.834		985.834	
WF-2020/217470	Deelprogramma Beleef Kornwerderzand	1-04-21	6.000.000	4.171.200,00	10.171.200	
WF-2020/209305	Zoet op Zout	1-04-21	1.600.000		1.600.000	
WF-2021/226639	REGAIN	1-01-22	1.217.834		1.217.834	
WF-2021/226663	Nieuwe Waterwerken Zoutkamp	1-01-22	1.856.079	503.915,00	2.359.994	
WF-2023/250806	Onderzoek en ontwikkeling blue energy op de afsluitdijk	1-01-23	4.904.022		4.904.022	
WF-2023/261969	Wij en Wadvogels fase II	1-07-23	3.000.000	352.000,00	3.352.000	
WF-2023/262536	Waakvogels	1-08-23	2.245.711	448.000,00	2.693.711	
WF-2024/276393	Prosit	1-10-24	2.500.000		2.500.000	
WF-2024/279899	Programma Cultuurlandschap	18-10-24	2.967.700	386.333,00	3.500.000	
WF-2024/277382	Project Wad gaat om	5-07-24	3.263.200		3.263.200	
WF-2024/279893	Programma Gastheerschap	1-11-24	3.347.000		3.347.000	
WF-2025/287512	Programma Harlingen	10-10-2025	1.706.500		1.706.500	
	Totaal		**195.096.456**	**32.974.819**	**220.501.026**	**-7.716.248**